

10-11

LESU ZDAR

Časopis lesníků a přátel lesa

ročník 10
2004

Přesílené dříví u LČR

Využití semenných roků

Agentura projektů obnovy lesa

Lesy v Krušných horách

Růstový simulátor SILVA

DĚTSKÝ FILMOVÝ FESTIVAL ZLÍN

30. května až 5. června 2004

hlavní sponzor festivalu

INFORMACE Z VEDENÍ

Vážení čtenáři,

dovolte mi, informovat Vás o nejaktuálnějším dění ve vedení našeho podniku. Naší hlavní prioritou je v současné době změna obchodních podmínek mezi naším podnikem a smluvními partnery. 17. 9. 2004 proběhla dozorčí rada našeho podniku. Měla mimo jiné schválit rámcovou smlouvu na komplexní dodávku lesnických činností (dále jen „rámcová smlouva“). Průběh schůze a následná diskuze však vyústily v přerušení této schůze a její odložení na 23. 9. 2004 do Poslanecké sněmovny. Rámcová smlouva zde byla dozorčí radou schválena. Toto datum můžeme považovat za průlomový okamžik ve změně nastavení obchodních vztahů mezi Lesy České republiky, s. p., a smluvními partnery. Tento akt vyvolal značnou odezvu v podnikatelském prostředí, zejména pak v té části podnikatelské sféry reprezentované Českou asociací podnikatelů v lesním hospodářství (dále jen ČAPLH) a mediální kampaň namířenou proti současnému managementu podniku. Rozšíření a lepší využívání tržního prostředí v lesním hospodářství je však hlavní snahou současného vedení.

ČAPLH se slovně přihlašuje k nutnosti změn ve vzájemných smluvních vztazích, ale ne všechny jejich představy o nastavení a postupném zavedení systému jsou pro státní podnik akceptovatelné. Musím uvést, že jsme opakovaně s asociací jednali a vstřícně zapracovali řadu námětů do připravovaného modelu. Výrazné rozdílné názory jsou v oblastech obchodu se dřívím a v postupném zavádění výběrových řízení. Státní podnik trvá na provádění výběrových řízení na dodávky lesnických prací a je jenom na něm, jaké nastaví pravidla a podmínky pro transparentní způsob jejich provedení. V letošním roce proběhnou výběrová řízení u smluv na dobu určitou, jejichž platnost končí k 31. 12. tohoto roku.

Lesy ČR jsou samostatným subjektem, který provozuje podnikatelskou činnost se svěřeným majetkem, a nehodlá ho jen „spravovat“ podle pokynů různých zájmových skupin. Taková je totiž naše odpovědnost vůči zákonům, zakladateli, lesu i příštím generacím. Lesy budou postupně zvyšovat svůj podíl na přímém obchodování se dřevem, které je z lesů ve vlastnictví státu vyprodukováno. I to je logická cesta ke zvýšení efektivity hospodaření Lesů ČR.

Na poradách vedení podniku byly v uplynulém období mimo jiné projednány tyto materiály: Územní transformace oblastních správ toků, Provedení organizačních změn, Zpráva o zhodnocování volných finančních prostředků, Stav a vývoj pohledávek za I. pololetí 2004, Natura 2000 – vyhodnocení stavu, Návrh postupu LČR při nákupu lesních majetků a Nakládání s majetkem státu s právem hospodařit LČR. ><

Ing. Kamil Vyslyšel
generální ředitel

OBSAH

- 2 Přesílené dříví u LČR
- 6 Využití semenných roků
- 9 Agentura projektů obnovy lesa
- 10 Lesy v Krušných horách
- 14 Podpora výsadeb stanovištně náročných dřevin
- 16 Růstový simulátor SILVA
- 18 Výzva k mapování motýlů
- 20 Straka obecná
- 21 Volavky
- 22 Neznalost nebo účelový amatérismus?
- 26 O lese s lesníky
- 28 Josef Ressel
- 30 Rekonstrukce oken na zámku Židlochovice
- 32 K reformě LČR, s. p.
- 36 Nové knihy
- 38 Recenze: Rehabilitace studentů

LESU ZDAR

Časopis lesníků a přátel lesa

Adresa redakce:

LČR, s. p., Přemyslova 1106,

501 68 Hradec Králové

tel.: + 420 495 860 265 (276)

fax.: + 420 495 262 391

e-mail: rezac@lesy-cr.cz, grepl@lesy-cr.cz

Vydává:

Lesy České republiky, s. p.

Přemyslova 1106, Hradec Králové 8

IČO: 42196451

Evidenční číslo Ministerstva kultury: 11416

ISSN 1214-4835

Redakční rada:

Předseda: Ing. Václav Lidický

Členové: Ing. Vlastimil Hudeček,

Ing. Jaromír Latner, CSc., Ing. Pavel Starý,

RNDr. Jiří Stonawski, Ing. Lubomír Šálek

Odpovědný redaktor: Ing. Jan Řezáč

Redaktor: Petr Grepl

Grafická úprava: DORLAND, spol. s r. o.

(Podepsané články nemusí nutně vyjadřovat stanovisko vydavatele)

Tiskne:

Tiskárna Nové Město, s. r. o.,

Přetisk povolen pouze se souhlasem redakce

(Uzávěrka příštího čísla 30. 11. 2004)

Rg1-1994

Přesílené dříví u státního podniku Lesy České republiky

Silné (přesílené) kvalitní dříví je důležitým cílovým sortimentem přírodě blízkého lesního hospodářství. Zásoba silného dříví se od druhé světové války v lesích ČR značně zvětšila a její kontinuální navyšování lze s ohledem k přechodu na systém přírodě blízkého obhospodařování lesa předpokládat i v blízké budoucnosti. Tento pozitivní vývoj odpovídá snaze pěstovat jak lesní porosty bohaté na zásobu dříví, tak lesy schopné zajištění jak ekonomických, tak krajinných a celospolečenských funkcí. Již podstatně méně pozitivní je však situace přesíleného dříví na trhu, která zdaleka nekoresponduje se situací jeho zásob.

Na základě vývoje nové pořezové techniky a výrobních metod v oblasti zpracování slabého a středně silného dříví v 90. letech minulého století doznala odbytová situace silného dříví neuspokojivého stavu. Tento trend nepostihl pouze ČR, ale i okolní evropské země jako např. Německo, Rakousko či Švýcarsko. Silné dříví bylo některými zpracovateli dokonce označeno jako neodpovídající podmínkám trhu a jako dříví příliš drahé. V důsledku toho došlo ke značnému rozdílu v realizačních cenách v neprospěch přesílené hmoty. V letošním roce však opětovně stoupající poptávka po silném (přesíleném) dříví, zejména pak jehličnatém, opět naznačuje, že silné dříví představuje i nadále atraktivní sortiment.

Jako podklad pro další rozhodování v oblasti lesnicko-dřevařského komplexu, zejména pak pro vnitřní rozhodovací proces zpracovatelů dříví jako současných či potenciálních obchodních partnerů LČR, s. p., byla z iniciativy Odboru obchodu a zahraničních vztahů Ř LČR vyhotovena analýza aktuální situace zásob přesíleného dříví a prognóza jejich vývoje. LČR se tak zařazuje na stranu řady státních lesních podniků ekonomicky vyspělých zemí EU, které již podobné studie realizovaly.

Metodika studie

Při kompletaci analytických výstupů studie, zpracované v rámci spolupráce OOZV a OHÚL, byly respektovány tyto metodické zásady:

1. Jako silné dříví byly definovány všechny stromy s výčetní tloušťkou větší než 55 cm. Tento limit vzešel z analýzy technologických poměrů zpracovatelského prostředí ČR.
2. Jednotlivé dřeviny byly zařazeny do skupin, čímž bylo dosaženo nutného zjednodušení výstupů (např. do skupiny TP byly zařazeny všechny topoly, osika, vrby a olše).
3. Základním a jediným zdrojem analyzovaných dat byla databanka LČR, s. p.
4. Na základě analýzy technologických poměrů zpracovatelského sektoru ČR byla stanovena minimální tloušťka čepu na 45 cm, nutná jako výchozí limitující parametr pro odhad podílu přesílené hmoty na zásobě stromů s výčetní tloušťkou nad 55 cm.

5. Zásoby porostů ZCHÚ a kategorie lesa ochranného nebyly předmětem analýzy.

6. Odhad objemu přesílené hmoty (více než 45 cm na čepu) byl realizován pomocí tvarových řad skupin dřevin a aplikace výsledků analýzy objemu celkové zásoby přesílených stromů (výčetní tloušťka nad 55 cm) do stávajících sortimentálních tabulek (Pařez, Hubáč, Čermák). U listnatých dřevin byl považován za standard kmen, u něhož se pro výrobu pilařských výřezů hodí jen spodní polovina. U smrku bylo uvažováno s odříznutím průměrně jednoho délkového metru palivového dříví z oddenku v důsledku hnilob. U borovice a jedle nebylo uvažováno s oddenkovými hnilobami jako důvodem zkrácení oddenkové části.

7. Prognóza vývoje zásob silného / přesíleného dříví v následujících 10 letech byla sestavena pomocí:

- a) odhadu nárůstu objemu v důsledku přesunu z nižších tlouštěk,
- b) odhadu objemu, který by zbyl po realizaci modelové těžby (modelové těžební %) + varianta „nulová těžba“,
- c) odhadu celkového běžného přírůstu (CBP) na části stávajícího objemu přesíleného dříví, která zbude po modelovém odtěžení.

Aktuální stav zásob

Celková zásoba dříví u LČR v současnosti představuje cca 306 mil. m³. Největší podíl představuje středně silné dříví.

Z výsledků studie vyplývá, že současná zásoba dotčená výskytem přesíleného dříví (PD) má objem cca 1 597 000 m³, což představuje asi 0,5 % z celkového objemu zásob LČR (mimo les ochranný a ZCHÚ). Odhadnutá výše zásoby přesíleného dříví (PD) pak v rámci uvedeného objemu představuje cca 60 %, reálně tedy 960 000 m³. Regionální rozložení této zásoby (viz. graf 1), vztažené ke krajskému uspořádání ČR ukazuje, že jednoznačně největší podíl (36 %) přesílené hmoty v zásobách LČR leží na území Jihomoravského kraje (374 tis. m³). Naopak nejmenší potenciální nabídkou přesíleného dříví disponují LČR obhospodařované lesy v kraji Karlovarském. Asi 7,5 % celkové zásoby PD u LČR leží v horských oblastech, kde lze předpokládat výskyt rezonančního dříví.

Z hlediska dřevinné skladby zásob dotčených výskytem přesíleného dříví u LČR (viz. graf 2) zastávají dominantní podíl

na celkové nabídce této hmoty dřeviny BK (26,8 %), DB (33,9 %) a JS (15,8 %). Jehličnaté smrkové dříví tvoří 8,4 % na celkových zásobách dotčených výskytem přesílené hmoty u LČR. Toto číslo je částečně ovlivněno cíleným pěstováním rezonančního dříví. Největší objem listnatého PD pak leží v kraji JM (99 % z celkového objemu zásob dotčených výskytem PD). Největší objem jehličnatého PD leží v kraji JČ (55 % z celkového objemu zásob dotčených výskytem PD).

Stanovení výše podílu přesílené hmoty na aktuálním objemu roční těžby či současných mýtních těžeb bohužel není možné. Tuto situaci způsobuje nedostatek dat, který je důsledkem dosavadního nastavení systému prodeje dříví u LČR, s. p.

Prognóza decenálního výhledu

Také při zpracování prognózy vývoje nabídky přesíleného dříví u LČR nebyly uvažovány jak zásoby porostů nacházejících se na zvláště chráněných územích (ZCHÚ), tak zásoby porostů kategorie ochranného lesa. Oba zmiňované případy podléhají zvláštnímu režimu hospodaření a nejsou tudíž předmětem zájmu studie, vycházející ze standardních podmínek hospodaření. Předpokladem pro prognostickou úvahu bylo zpracování dvou krajních teoretických variant vývoje zásob PD – varianta „modelová těžba“ a varianta „nulová těžba“.

Varianta „modelová těžba“

Pokud by v porostech s výskytem přesíleného dříví probíhala těžba podle modelového těžebního procenta, pak by zásoby dotčené výskytem přesíleného dříví činily za 10 let asi 1 489 000 m³. To je zhruba 0,5 % všech zásob LČR (mimo les ochranný a ZCHÚ), 20 % ročních těžeb LČR, 30 % ročních mýtních těžeb LČR.

Současná zásoba dotčená výskytem přesíleného dříví má objem asi 1 597 000 m³. Aby bylo dosaženo výše uvedeného výsledku, muselo by se vytěžit 991 000 m³ u stávajících porostů s přesíleným dřívím a cca 394 000 m³ u porostů, kde se za 10 let přesílené dříví objeví. Sumárně by se tedy jednalo o 1 385 000 m³, ročně pak o přibližně 140 000 m³.

Varianta „nulová těžba“

Pokud by v porostech s výskytem přesíleného dříví neprobíhala žádná těžba z důvodu problematického zhodnocení, pak by zásoby dotčené výskytem přesíleného dříví činily za 10 let zhruba 3 212 000 m³. To je cca 1 % všech současných zásob LČR (mimo les ochranný a ZCHÚ), 42 % současných ročních těžeb LČR a 65 % současných ročních mýtních těžeb LČR.

Závěr prognózy

Při sestavení prognózy je nutno mít na zřeteli, že dosavadní způsob prodeje dříví u LČR, situace na trhu se dřívím a další ekonomické a politické tlaky vedou k tomu, že v řadě případů výše těžby v porostech s PD zdaleka nedosahuje hodnot modelového procenta. V důsledku toho pak často dochází ke zhoršování kvality zásob PD (zejména BK, TP popř. SM).

Za předpokladu zachování současné situace v oblasti odbytu PD (nízké realizační ceny PD a stav zpracovatelského sektoru) lze s velkou pravděpodobností očekávat, že scénář vývoje zásob PD bude v následujících deseti letech inklinovat spíše k výsledkům varianty „nulová těžba“. Příčina je do značné míry dána i sníženou kvalitou převažujících listnatých zásob PD.

S jistotou lze tedy předpokládat, že se zásoby PD u LČR v příštích deseti letech navýší.

Pěstební cíle LČR

Veškerá hospodářská a podnikatelská činnost LČR je zaměřena na zachování svěřeného lesa, na péči o něj jako národní bohatství, na plnění jeho funkcí a na podporu trvale udržitelného hospodaření v něm. Dosažení těchto

>>

foto: Problematicky zpeněžitelné přesílené bukové dříví je přirozeným produktem přírodě blízkého obhospodařování lesů např. na LS Buchlovce (KI Zlín); foto: Z. Valný

>> cílů je nejlépe možné pouze prostřednictvím přírodě blízkého lesního hospodářství.

Starší porosty sehrávají v celkovém konceptu přírodě blízkého lesního hospodářství zvláštní úlohu. Tak jako z pohledu ochrany přírody, tak z pohledu celospolečenských funkcí jsou lesy s vysokým podílem starších zralých stromů posuzovány obzvláště pozitivně. Přitom jsou tyto stromy s ohledem na jejich ještě delší biologickou věkovou hranici mýceny dalece předčasně. Dnes je již také obecně známo, že i starší porosty, obzvláště v případě dobré kvality, vykazují nezanedbatelnou přírůstovou intenzitu, která přesahuje hodnoty růstových tabulek. Produkce kvalitativně hodnotných silných sortimentů je tak rovněž z ekonomického pohledu smysluplná. Cílem LČR je produkce zdravého kvalitního dříví v širokém spektru tloušťek i dřevin.

S ohledem na výše uvedená fakta bude tedy i v budoucnu nutnou součástí pěstebních cílů LČR produkovat rovněž kvalitní silné (přesílené) dříví, a to všude tam, kde to perspektiva tvorby hodnoty a stabilita porostů dovolí. Neopomenutelným zázemím této strategie v oblasti pěstování lesa je i legislativní prostředí ČR, řešící otázku minimálního obmýtí porostu.

Souhrn a řešení

Z dosud uvedených skutečností vyplývá:

- Problém přesíleného dříví není omezen pouze na ČR.
- Pokud se problém nebude intenzivně řešit, otázka nízkého cenového zhodnocení přesíleného dříví bude přetrvávat.

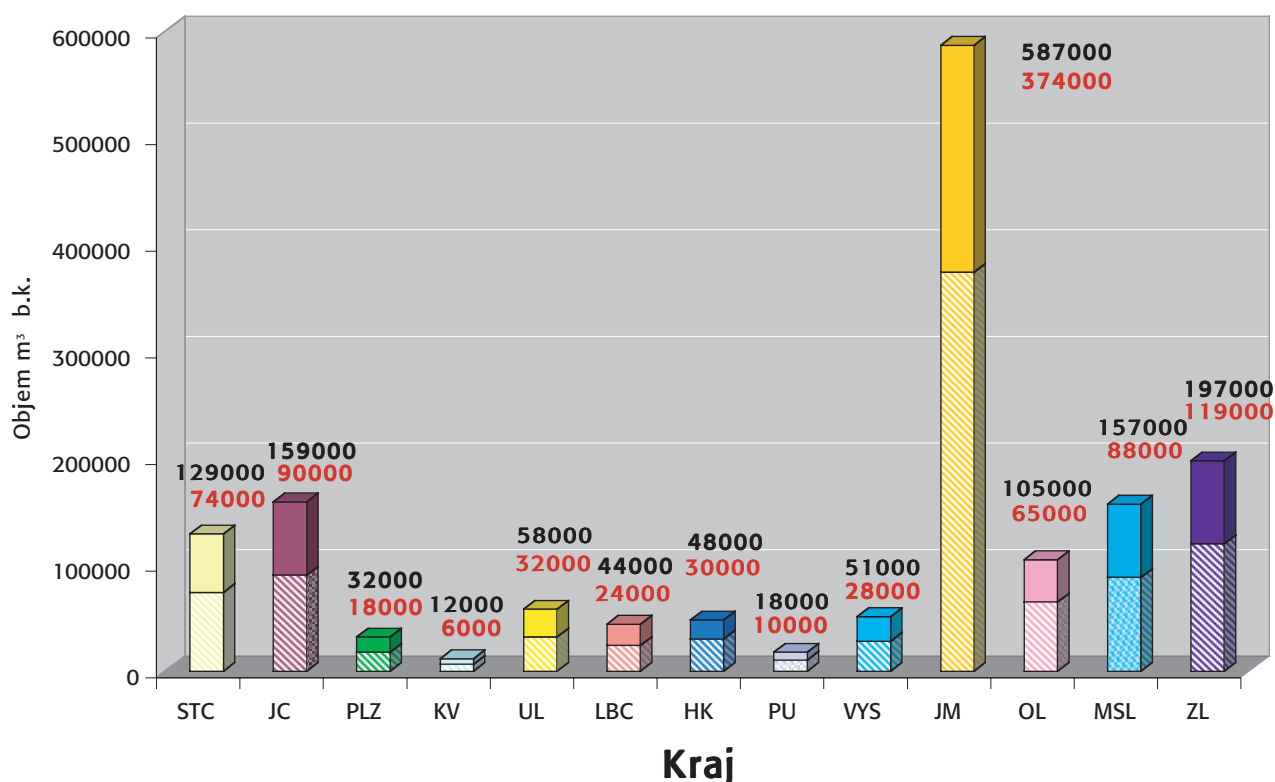
- Zásoba přesíleného dříví u LČR se bude zvyšovat.
- Ze situace v předpokladu vývoje zásob přesíleného dříví u LČR vyplývá, že je nutno očekávat jeho rostoucí nabídku na trhu.
- Produkce zdravého přesíleného dříví je logickým průvodním jevem respektování společenských požadavků na pěstování lesa v pojetí přírodě blízkého lesního hospodářství.
- Mnohdy nevybíravý tlak na navýšování produkce středně silného dříví na úkor silné hmoty lze také vnímat jako negativní postoj zpracovatelského sektoru vůči přírodě blízkému lesnímu hospodářství.
- Nerovnoměrné rozvržení množství a struktury zásob přesíleného dříví v regionech vyžaduje intenzivnější komunikaci a koordinaci mezi vlastníky lesa (LČR) a zpracovateli (investory).

Neřešením otázky obnovy porostů s PD dochází nejen ke ztrátě na hodnotě zásob PD u LČR, ale i úniku (časového oddálení) potenciálního hodnotového přírůstu následného porostu, k jehož vzniku v důsledku uvedené situace nedošlo (viz. graf 3).

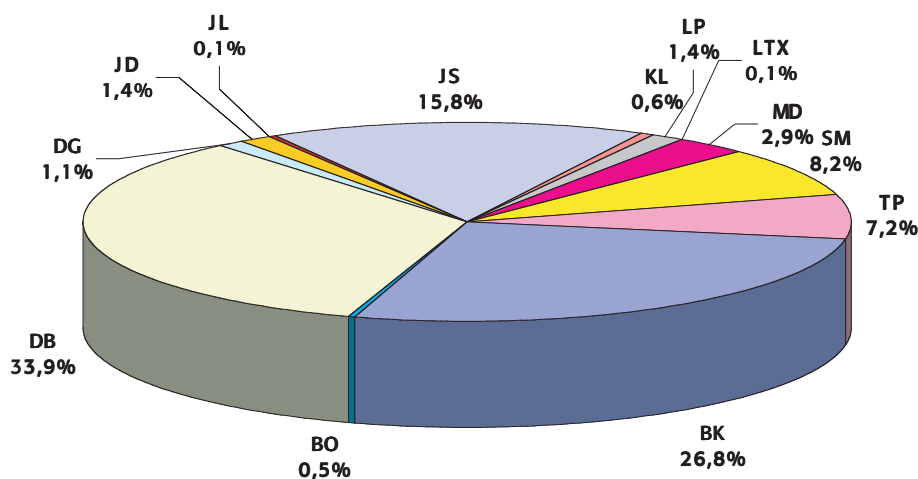
Návrh řešení uvedené situace a doporučení:

- Intenzivněji komunikovat s odběrateli – zejména zpracovateli PD, a vytvářet podmínky pro jejich motivaci k řešení problému PD (řešení otázky počtu, velikosti a technologického vybavení zpracovatelských kapacit).
- Realizovat marketingový průzkum trhu a marketingové prognózy v oblasti odbytu PD.
- S výstupy průzkumu a prognóz průběžně seznamovat příslušné organizační jednotky (OJ).

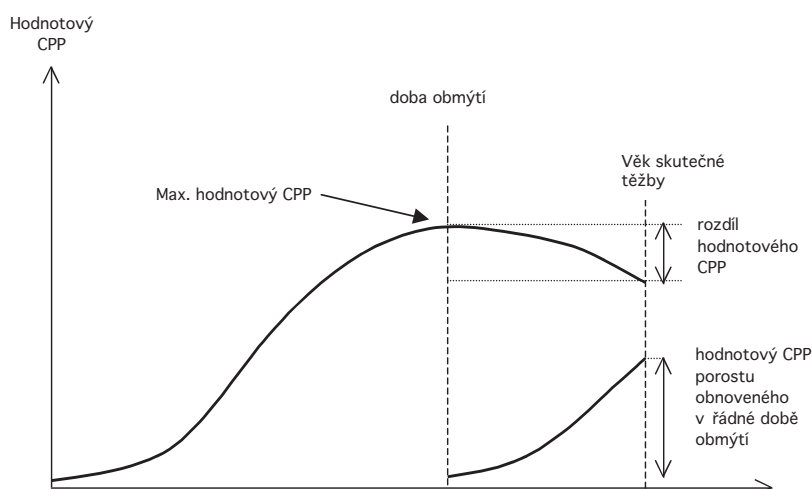
Graf 1: Výše objemu přesílené kulatiny (nad 45 cm na čepu) v porovnání s celkovou zásobou dotčenou výskytem přesíleného dříví (mimo les ochranný a ZCHÚ) u LČR, s. p.

Graf 2: Podíl dřevin na objemu zásob dotčených výskytem přesíleného dříví u LČR, s. p. (mimo les ochranný a ZCHÚ).

Graf 3: Znázornění vývoje hodnotového celkového průměrného přírůstu (CPP)

- Bezpodmínečně musí fungovat zpětné vazby mezi OJ a pracovníky pro obchod a marketing.
- U přímých prodejků musí pracovníci odbytu hledat možnosti realizace PD za oboustranně přijatelnou cenu.
- Provozní jednotky musí mít přehled o výskytu PD na území své působnosti, a to s ohledem na jeho kvalitu.
- Uplatnit flexibilní přístup k problému PD v podobě možnosti operativních změn těžebních projektů ve vztahu k aktuální situaci na trhu s PD.
- Rovněž při realizaci PD je nutno respektovat obecně uznávanou zásadu „solventní zákazník – náš pán“.

>>>

Ing. Zdeněk Valný (00ZV), valny@lesy.cz
Ing. Přemek Štípl (0HÚL), stip@lesy.cz

OPRAVA

V minulém čísle Lesu Zdar došlo k přehození čísel v tabulce na straně 23. Nyní otiskujeme tabulku se správným pořadím čísel. Autorovi se omlouváme.

Tvorba zisku/ztráty BayStafo podle Výkazu o hospodaření podniku (bez zohlednění změn majetku)

1997 (Mil. DM)	+14,1
1998 (Mil. EUR)	-12,0
1999	+8,1
2000	-37,5
2001	-44,6
2002	-28,7

Zdroj: Bayerische Staatsforstverwaltung

Využití semenných roků

Úroda smrku

V roce 2003 zaplodil po 11 letech smrk ztepilý. Sběr šišek byl prováděn převážně v listopadu, prosinci 2003 a v lednu, únoru 2004. Do Semenářského závodu LČR, s. p., v Týništi nad Orlicí bylo z celé ČR dodáno k vyluštění 146 654 kg šišek, což při průměrné sypavosti 3 % představuje 4400 kg osiva. I přes mimořádně extrémní klimatické podmínky roku dozrávání šišek (velké sucho), jsou podle dosud provedených rozborů kvality vyluštěného osiva (VÚLHM, akreditovaná laboratoř Uherské Hradiště) výsledky dobré. Absolutní hmotnost (hmotnost 1000 semen) 7,835 gramů, energie klíčení 40 %, klíčivost 89 %, počet klíčivých čistých semen v 1 kg činí 103 098 kusů. Pro porovnání ČSN 48 1211 uvádí průměrné hodnoty u absolutní hmotnosti 8,8 g, klíčivosti 80 %, počtu čistých klíčivých čistých semen v 1 kg 82 000. Nižší energii klíčení, způsobenou suchým rokem, lze ve většině případů zlepšit vhodnou předosevní přípravou osiva.

Spolu se zásobami osiva z minulých úrod mají vlastníci lesa uloženo v semenářském závodě 12 645,90 kg osiva smrku ztepilého. V tabulce č. 1 je uveden přehled zásob osiva podle jednotlivých přírodních lesních oblastí.

Povinnosti vlastníků lesa

K základním povinnostem vlastníků lesa, vyplývajících z lesního zákona č. 289/1995 Sb., patří zachování genofondu lesních dřevin. Je tedy třeba, aby si vlastníci lesa vyhodnotili potřeby osiva do budoucna a vytvořili dostatečné zásoby i na období, kdy dřeviny neplodí, a byla tak zajištěna nepřetržitost produkce sadebního materiálu s výhledem do očekávané další úrody. U smrku jsou semenné roky cca po 10 letech. Po semenném roce bývá v dalším roce „dozrívající úroda“ a ta se u smrku objevuje letos.

Zvyšováním podílu listnáčů při obnově lesních porostů a podporou přirozené obnovy se potřeby sazenic a v návaznosti na to i potřeby osiva snižují. Při kalkulaci potřeby osiva je třeba u smrku vytvořit zásobu minimálně na 10 let a rezervu pro mimořádné události, jako jsou větrné, hmyzí kalamity apod. Klimatické podmínky letošního roku byly příznivější, je tedy předpoklad kvalitní úrody. Využijte „nabídky přírody“ a doplňte si potřebné nové zásoby osiva, starší nebo méně klíčivé osivo lze použít pro výsev jako náhradu přirozené obnovy.

Úroda borovice a modřínu

Kratší periodicitu plodnosti je u borovice lesní a modřínu evropského a to cca po čtyřech letech. Borovice lesní v posledních 10 letech plodila celkem rovnoměrně, nižší zásoby jsou v několika PLO. V posledním roce se začal projevovat nedostatek osiva modřínu opadavého, i když tato dřevina je často diskutována jako nepůvodní a potřeby osiva značně poklesly. Nedostatek osiva je u sudetského modřínu. Několik posledních naznačujících se úrod v době květu pomrzlo a na zásobách zůstává staré a méně kvalitní osivo. V letošním roce se úroda objevuje a je třeba ji využít pro obnovu zásob.

Legislativa

Od 1. 1. 2004 je v účinnosti zákon č. 149/2003 Sb. o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o obchodu s reprodukčním materiálem). Na tento zákon navazuje prováděcí vyhláška č. 29/2004 Sb. s účinností od 20. 1. 2004. Podrobnosti o přenosu semen a sazenic lesních dřevin, o evidenci původu reprodukčního materiálu a podrobnosti o obnově lesních porostů a zalesňování pozemků prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa jsou řešeny ve vyhlášce č. 139/2004 Sb. s účinností od 1. 4. 2004.

Před sběrem semenné suroviny je třeba zvážit, zda osivo případně sadební materiál budete potřebovat jen pro vlastní potřebu bez požadavků na dotace nebo zda třeba i někdy v budoucnu budete chtít s tímto materiálem obchodovat. Zákon č. 149/2003 Sb. je zákonem o obchodu s reprodukčním materiálem a je proto třeba již při sběru postupovat podle tohoto zákona (Oznámení o konání sběru, Žádost o vydání potvrzení o původu reprodukčního materiálu, podávané na obecní úřady obcí s rozšířenou působností atd.). Orgány veřejné správy vystavují potvrzení o původu. Pokud nebude potvrzen reprodukční materiál již ve fázi sběru, potvrzení o původu nelze získat zpětně. Reprodukční materiál lze uvádět do oběhu pouze v tom případě, že pochází z uznaných zdrojů. Vytvořte si dostatečné zdroje pro sběr osiva nejen jehličnanů, ale i listnáčů, a to uznáním jak porostů, tak i zdrojů semen, tj. stromů rostoucích na pozemcích určených k plnění funkcí lesa nebo i stromy rostoucí mimo les. Uznání pro sběr musí být i kategorie identifikovaných zdrojů reprodukčního materiálu.

Služby semenářského závodu

Ke zpracování veškeré semenné suroviny jehličnanů i listnáčů poskytují LČR, s. p., semenářský závod v Týništi nad Orlicí odborné služby všem majitelům lesa.

Pro skladování semenné suroviny i pro její zpracování a následné uskladnění osiva má semenářský závod dostatečné skladovací kapacity, včetně skladů klimatizovaných určených pro dlouhodobé skladování osiva. Samostatnou částí klimatizovaného skladu osiva je tzv. banka lesního osiva, do které si mohou majitelé osiva ukládat části semenných oddílů vysoké genetické hodnoty, a to pro zachování regionálních populací v co nejširší genetické variabilitě. Luštitrna je vybavena potřebnou kapacitou luštírnských komor pro oddělené luštění oddílů šišek o vyšších hmotnostech i luštírnským zařízením pro malé oddíly, např. 1 kg. Osivo jehličnanů se podle požadavků zákazníků připravuje k výsevům stratifikací, třídí, jak mechanicky, tak i plavením na zařízení Prevac, moří, především biologickými přípravky. U skladovaného osiva je zajišťován kvalifikovaný odběr vzorků pro provedení rozborů osiva pro obchod s reprodukčním materiálem.

V oblasti zpracování listnáčů se závod zaměřuje především na osivo buku, a to jeho přípravu pro dlouhodobé skladování v mrazících boxech a následnou předosevní přípravu. V posledních letech byla rozšířena kapacita na zpracování široké škály dužnatých plodů listnáčů a keřů (jeřábů, třešně, hrušně, kaliny, hlohy atd.). U všech listnáčů se na základě požadavků zákazníků provádí předosevní příprava. Novou technologií je ošetření žaludů, jak před výsevem, tak i skladováním, proti nejzávažnějšímu houbovému škůdci, a to hlízence žaludové. Ošetření je pomocí termoterapie bez použití chemických přípravků. Pro zajištění vlastního obchodu vykupuje semenářský

závod semennou surovinu v rámci celé ČR. Proto v případě, že si zajistíte sběry pro vlastní potřebu a je dobrá úroda, rádi od Vás semennou surovinu odkoupíme. Dále závod zprostředkovává nákup osiva ze zahraničí a to především okrasných dřevin a keřů. Použití introdukovaného osiva pro obnovu lesních porostů je omezeno vyhláškou č.139/2004 Sb.

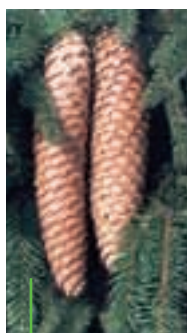
>>

Ing. Zdenka Hlavová
LČR, s. p., Semenářský závod Týniště n. Orlicí
e-mail: hlavova.lz71@lesycr.cz

Interiér Semenářského závodu

linka na termoterapii žaludů

smrkové šišky

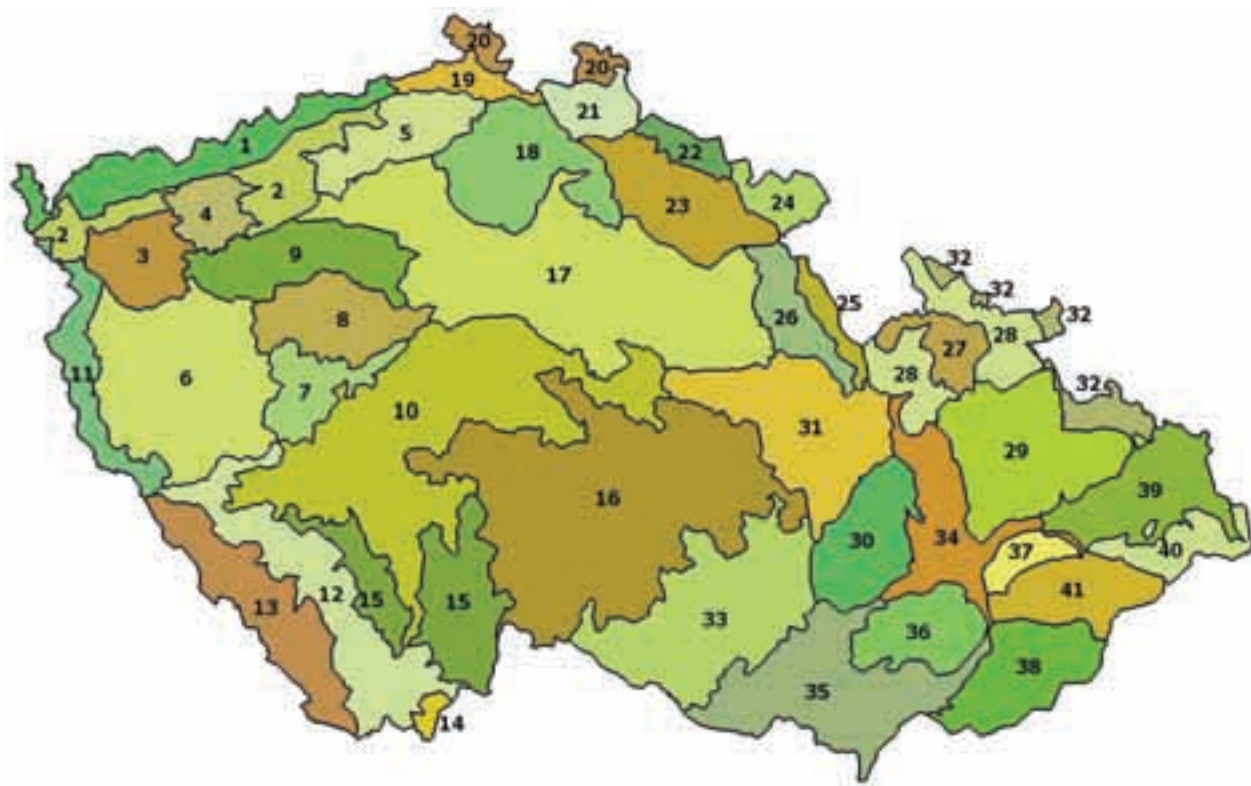
sklad šišek

Tabulka č. 1: Zásoby osiva podle přírodních lesních oblastí (PLO)

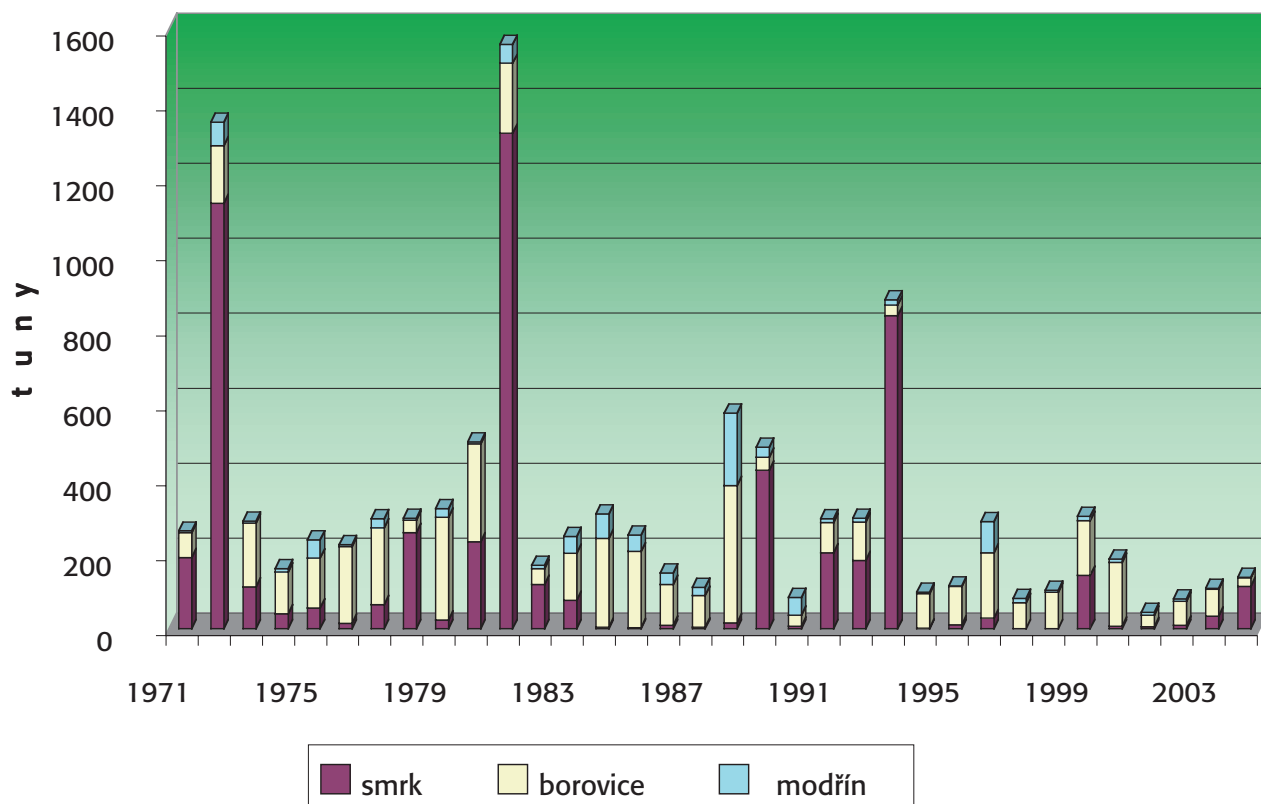
PLO	smrk ztepilý kg	borovice lesní kg	modřín opadavý kg
1. Krušné hory	845,90	29,40	22,00
2. Podkrušnohorské pánve	30,90	0	1,00
3. Karlovarská vrchovina	167,60	6,10	0,50
4. Doupovské hory	41,40	7,30	11,00
5. České středohoří	86,00	0	0
6. Západočeská pahorkatina	442,30	478,80	5,00
7. Brdská vrchovina	355,60	33,90	2,30
8. Křivoklátsko a Český kras	355,60	140,90	11,60
9. Rakovnicko-kladenská pahorkatina	206,70	114,80	5,20
10. Středočeská pahorkatina	529,20	332,20	5,90
11. Český les	645,90	12,20	1,00
12. Předhůří Šumavy a Novohradských hor	309,60	35,90	5,70
13. Šumava	785,70	17,00	0,70
14. Novohradské hory	84,00	0	0
15. Jihočeské pánve	352,10	164,50	4,00
16. Českomoravská vrchovina	1728,10	167,90	4,10
17. Polabí	58,20	370,30	3,30
18. Severočeská pískovcová plošina a Český ráj	122,00	166,10	0
19. Lužická pískovcová vrchovina	62,10	4,30	0
20. Lužická pahorkatina	19,00	4,10	11,00
21. Jizerské hory a Ještěd	570,80	2,90	0
22. Krkonoše	393,80	0	0
23. Podkrkonoší	240,30	2,70	0
24. Sudetské mezihoří	85,20	21,60	0
25. Orlické hory	364,40	0	0
26. Předhůří Orlických hor	74,30	1,20	1,00
27. Hrubý Jeseník	897,80	1,30	0
28. Předhůří Hrubého Jeseníku	438,70	21,30	20,40
29. Nízký Jeseník	807,40	58,40	8,90
30. Drahanská vrchovina	350,50	128,80	28,30
31. Českomoravské mezihoří	377,50	25,00	4,70
32. Slezská nížina	3,80	16,00	0
33. Předhůří Českomoravské vrchoviny	142,90	78,70	1,20
34. Hornomoravský úval	15,40	0	0
35. Jihomoravské úvaly	59,90	0	0
36. Středomoravské Karpaty	6,90	171,00	0,30
37. Kelečská pahorkatina	4,10	0	0
38. Bílé Karpaty a Vizovické vrchy	61,50	79,40	11,90
39. Podbeskydská pahorkatina	13,30	4,00	0
40. Moravskoslezské Beskydy	372,10	1,30	0
41. Hostýnsko-vsetínské vrchoviny a Javorníky	216,80	1,00	0
Celkem množství v kg	12645,90	2744,50	206,50

>>

>> Mapa přírodních lesních oblastí

Dodávky semenné suroviny

Agentura projektů obnovy lesa

Agentura projektů obnovy lesa (APOL), která má pracoviště v Teplicích byla založena státním podnikem Lesy České republiky v roce 1998 a až do roku 2001 zajišťovala především lesnické projekty spolufinancované Evropskou unií v rámci programu PHARE. APOL je řízena odborem tvorby a rozvoje lesa ředitelství LČR a zajišťuje, v souladu s novelizovaným Organizačním řádem LČR, tyto agendy:

Grantová služba LČR

APOL má na starosti Grantovou službu LČR po stránce organizační a administrativní. Přitom se řídí Statutem Grantové služby LČR, jehož upravené plné znění je k dispozici jak na Intranetu na stránkách odboru tvorby a rozvoje lesa, tak i na webových stránkách LČR. APOL shromažďuje náměty organizačních jednotek LČR pro výzkum a dvakrát ročně, v jarním a podzimním termínu, je předkládá komisi výrobně-technického ředitele. Tato komise provádí výběr nejvhodnějších námětů pro lesnický výzkum. APOL poté vypíše prostřednictvím internetu výběrové řízení na nejvhodnější nabídky k řešení konkrétních výzkumných projektů. Výběr provádí výběrová komise, která doporučí generálnímu řediteli nejvhodnější nabídky. Po schválení vybraných řešitelů zajišťuje APOL uzavření smluv o dílo, výběr garanta projektu za LČR a výběr oponentů.

V průběhu řešení projektu organizuje APOL úvodní projednání se všemi zúčastněnými, dále kontrolní dny a dílčí oponentní řízení. Na závěr projektu pak závěrečné oponentní řízení, vyúčtování projektu a zveřejnění výsledků řešení.

Dosud bylo přijato 11 výzkumných projektů celkem za 15,468 mil. Kč. Dosud žádný z nich nedospěl k závěrečné oponentuře a uzavření. Náplň a postup řešení jednotlivých projektů je zveřejněn v podnikovém časopise Lesu zdar číslo 4/2004.

Programy spolufinancované Evropskou unií

Od počátku roku 2004 APOL Teplice zabezpečuje soustředění a vyhodnocování informací o možnostech zapojení LČR do programů a projektů spolufinancovaných EU. O těchto možnostech poskytuje informace organizačním jednotkám LČR, poskytuje konzultace a zajišťuje kontakty s příslušnými institucemi. Lze předpokládat i koordinování některých projektů.

V rámci Strukturálních fondů v současné době LČR (lesy v majetku státu) může čerpat pouze v Operačním programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“, podopatření 1.3.1 „Obnova lesního potenciálu poškozeného přírodními kalamitami a požárem a zavádění příslušných ochranných relevantních opatření“. Bližší viz „Informace pro organizační jednotky LČR, s. p., o možnostech získání finanční podpory ze Strukturálních fondů EU k 31. 5. 2004“, která je umístěna na Intranetu na stránkách OTRL. Podrobný pokyn výrobně-technického ředitele se připravuje.

APOL sleduje i další programy mimo jiné i s cílem doporučení úprav podopatření pro další plánovací období. Agentura rovněž funguje jako přeshraniční partner v rámci několika lesnických projektů programu INTERREG pro saské a bavorské státní lesy. Sleduje i možnost zapojení do rozsáhlých mezinárodních projektů lesnického charakteru.

Projekty plošného vápnění a hnojení

Při realizaci plošného půdoochranného kompenzačního vápnění a hnojení na základě usnesení vlády ČR č. 532/2000 a č. 22/2004 zajišťovaného MZe ČR, řeší APOL pro MZe ČR přípravu projektové dokumentace (spolupráce s OJ LČR), kontrolu realizace (spolupráce s OJ LČR), odběry vzorků materiálu pro rozbor, kontrolu dokumentace dodaného materiálu a kontrolu správnosti fakturace.

U leteckého hnojení a vápnění financovaného ze zdrojů LČR zajišťuje Agentura spolupráci na projektové dokumentaci, provedení výběrového řízení na realizaci, smluvní dokumentaci a příp. další činnosti.

V rámci dlouhodobé efektivní spolupráce se saskými státními lesy APOL rovněž koordinuje a garantuje spolupráci s Forstpresidium v Graupě (saské lesní hospodářství, lesnický výzkum).

Agentura projektů obnovy lesa může zajišťovat i jiné konkrétní projekty na základě zadání, např. studie o zimovacích obůrkách zvěře, oblastech chovu zvěře atd. >>

Ing. Vladislav Badalík,
APOL Teplice

Krušné hory, ilustrační foto redakce

Lesy v Krušných horách potřebují mimořádnou péči

(Rozhovor s ředitelem krajského inspektorátu Teplice Ing. Janem Ferklem)

Jakou jste vystudoval školu, kde jste začal svoji provozní praxi a jak jste se dostal do Teplic?

Můj otec si vybral lesnické povolání a pro mne to byla velká inspirace, takže jsem od dětství vlastně neuvažoval o ničem jiném, než se také stát lesníkem. Vystudoval jsem střední lesnickou technickou školu v Trutnově, potom lesnickou fakultu v Brně, kterou jsem zakončil v roce 1986. Po vojně v roce 1987 jsem nastoupil na lesní závod Dobříš, kde jsem asi půl roku pracoval jako lesník, pak jsem absolvoval malé několikaměsíční kolečko ve funkcích na ústředí lesního závodu. Následně jsem nastoupil na polesí Svatá Anna jako technik polesí a po dvou letech jsem se stal vedoucím polesí. V této funkci jsem pracoval 15 let. Polesí bylo posléze vydáno v restituci rodu Colloredo-Mansfeld. Páni Mansfeldové neměli zájem o vedoucí pracovníky LČR, takže jsem požádal vedení LČR o další zaměstnání u firmy a po nějakých jednáních mi bylo nabídnuto místo oblastního inspektora na tehdy ještě Ol v Teplicích, a to je místo, které se neodmítá, takže jsem zde v Teplicích nastoupil 1. března 2004.

Přírodní podmínky

Když srovnáte Dobříšsko a Krušné hory, byl pro Vás obtížný přechod do odlišného přírodního prostředí, do jiného města?

Obtížné to pro mě každopádně bylo, jednak u mne proběhla změna z provozního lesníka na lesníka diplomaticko-úřednického, a za druhé jsem po škole prakticky nezměnil místo, takže pocity se změnou místa byly pro mne poměrně stresující. Ale stresující z mé strany, nemohu říci, že bych se zde na Kl setkal s nějakým odporem, nepochopením. Ba naopak, musím prohlásit, že mi vyšli všichni vstříc a i díky zdejšími pracovníkům se mi podařilo se dobře zapracovat.

Po stránce lesnické to byl šok a když to někdy chci trochu zlehčit, tak říkám, že na Dobříši mohl lesník pouze něco zkazit, zatímco v Krušných horách každá stopa zůstává otištěna ještě hodně dlouho dopředu a práce je zde neskutečné množství. Kdybych to měl blíže specifikovat, tak v podstatě jsem měl obecné podvědomí, že Krušné hory jsou spálená země. Byl jsem naopak překvapen, že nejsou, že jsou zalesněné a zelené. Obtíž je ovšem v tom, že dnes se porosty náhradních dřevin rozpadají a je zde potřeba ohromné práce, ohromných finančních prostředků na to, aby se Krušné hory zelené udržely.

Základní cíle

Všichni lesníci znají osud Krušných hor, náhlou zkázu zdejších lesních ekosystémů. Máte v tomto smyslu nějaké základní cíle? Jaké priority jste si stanovil, ať již na samém počátku nebo nyní po půl roce práce?

Na samém počátku jsem měl hlavní cíl se do problematiky vůbec dostat, protože je značně odlišná. Jestliže mám stanovit nějaké obecné lesnické cíle na inspektorátu a mám je stanovit vzhledem ke Krušným horám, protože toto pohoří je nosnou částí inspektorátu, neboť zabírá vlastně polovinu výměry lesa a co se důležitosti práce týče, tak jistě více než polovinu, pak věc je naprosto jasná – vhodným způsobem udržet lesní porosty na Krušných horách, pokud možno z dřevin, které sem původně patří.

Dnes jsou Krušné hory tak trochu arboretum, kde se zkoušelo všechno možné a výsledek je ten, že je zde dnes 12 000 ha porostů náhradních dřevin břízy, 7500 ha smrku pichlavého, 3500 ha jeřábů a 1000 ha jsou všelijaké exotické dřeviny jako 20 druhů borovic atd. Toto je hlavní priorita a k té se přičlení ostatní, jako je ekonomika a stavy zvířete. Ono vše spolu úzce souvisí, protože finanční zdroje nejsou nevyčerpatelné a jestliže na nutné práce dostaneme nějaký finanční balíček, tak čím levněji uděláme hektar, tak tím víc hektarů si můžeme dovolit. A zvíř do tohoto systému zapadá také bezvadně, protože když nám les zvíř nesežere, tak nemusíme peníze vynakládat na oplocování, vylepšování atd., ale můžeme je investovat na další práce. Zvíř je podle mého názoru, bohužel, zásadním limitujícím faktorem.

Dá se tedy říci, že na vrcholových partiích pohoří jsou lesy poškozené imisemi a zvířem. V podhůří se zase vyskytují převážně hůře obchodovatelné listnaté sortimenty. Patří sem lesní správy Žatec, Děčín, Klášterec, Litoměřice, Litvínov a Rumburk. Ziskový je Rumburk a Děčín, ostatní LS jsou ve ztrátě. Takže o ekonomice je pak potřeba hovořit v rámci celého podniku. Máte nějaké limity z hlediska jejich ztrátovosti? Projevuje se zde snaha tuto ztrátovost nějak snižovat?

Byl bych špatný hospodář, kdybych řekl, že zde tato snaha neexistuje. Dnešní lesní správy jsou řízeny tak, jak je naznačeno v otázce, tedy limity. To ovšem není, jak komentují, příliš motivující záležitost. Limity jsou zde prostě od toho, aby se vyčerpaly. Ale já jsem přišel z přímo řízeného závodu a byl jsem vždy zvyklý si něco vymyslet tak, aby to fungovalo s úzkou návazností na to, jak se to bude prakticky provádět.

Můžete tedy srovnat, zda jsou přímo řízené závody efektivnější než lesní správy?

Osobně si netroufnu srovnávat lesní správu a lesní závody, o to se už roky přou renomovaní odborníci a ekonomové, ale vysvětlím to, co jsem myslel, na malém příkladu. Řídil jsem polesí a na polesí jsem měl také školky. Do školek jsem sel nebo školkoval sazenice podle toho, kde a co budu za dva, tři roky těžit a podle toho také sázet. A opačně, podle toho, co se mi podařilo napěstovat ve školce nebo jaká byla situace se sadebním materiálem u závodu, jsem umísťoval

těžby. To znamená, že tahle provázanost všech procesů byla velice přínosná z hlediska plusové ekonomiky celého systému. Lesnictví má určitý objem finančních prostředků a jestliže si nějakým způsobem úplně zbytečně vyženeme finance z vlastní kapsy pryč například tím, že si zvyšujeme vzájemně náklady, tak část těchto peněz prostě odečte někam jinam a nezůstane nám v lese.

Obchodní politika

Podnikem LČR dnes aktuálně hýbou dvě oblasti: optimalizace organizační struktury a změna způsobů prodeje dřeva. Jakým způsobem se projevila změna obchodní politiky na vašem inspektorátu například po zřízení funkce odborníka pro obchod a marketing?

Funkce odborníka pro obchod a marketing, (nazýváme ho provozně obchodníkem), byla zřízena v období, kdy ještě nebylo zcela přesně známo, jak a s jakými nástroji tento pracovník bude či nebude obchodovat. Obchodní politika se postupně vyvíjela a vyvíjí se i nadále. V souladu s názorem vedení podniku jsem na tohoto pracovníka přenesl i další pravomoci, kompetence a oblasti činností, pověřil jsem ho řízením myslivosti v rámci krajského inspektorátu a koordinací záležitostí kolem Natury 2000 a ochrany přírody.

Na třech vybraných lesních správách testujeme systém přímého prodeje dřeva. Zatím se jedná o poměrně malé množství tímto způsobem obchodovaného dřeva. Obchod je realizován formou oslovení místních firem.

Očekává se zdražování plynu a dalších energií a v této souvislosti plynule vzrůstá zájem veřejnosti o palivové dříví. Připravujete nějaké komplexní opatření v prodeji palivového dříví potenciálním zájemcům?

Zde v severočeském kraji, byť je to kraj uhelný, existuje opravdu tlak na palivové dříví. I krajský úřad nás oslovil s tím, že by chtěl od nás nějakým způsobem specifikovat kolik a jaké dříví bychom byli schopni pro tyto účely dodávat. Jsou zde také velké elektrárny a ČEZ má za úkol spálit určité množství biomasy, takže se dělaly pokusy i v této oblasti, ale zatím je vše ve fázi zkoušek.

Když se vrátím k zájmu obyvatelstva, tak na lesních správách, obzvláště Rumburk a Děčín je v podstatě veškeré volné dříví určené na samovýrobu zadáváno a zpracováváno zájemci na palivo. Zájem ovšem převyšuje možnosti zadávání. Zamýšlíme se nad tím, jak využít alespoň část biomasy z porostů náhradních dřevin. Zde vidíme další prostor, jak by se toto dříví dalo pro účely palivového dříví využít.

S řadou lidí se jistě shodneme v tom, že ČEZ vytváří poměrně špatné konkurenční prostředí a to se promítá třeba i do odvětví dřevozpracujícího průmyslu. Ale nebudeme zde rozebírat ekologickou politiku ČEZu, to není předmětem tohoto rozhovoru. Vraťme se k novému systému prodeje dříví. Zde musí určitě existovat nějaké technologické lhůty, aby dříví nebylo znehodnoceno například neúměrně dlouhou dobou pobytu na odvozním místě. Zajímá nás, do kdy musíte vytěžené dříví prodat potenciálnímu kupci, když vlastně zodpovědnost za prodej dřeva máte vy a už ne dodavatel služby. Jaký je zde vlastně celkový mechanismus prodeje?

Obecně se hovoří těžko o limitech v řádu nějakých dnů, týdnů. Vše záleží na sortimentu a roční době. V tomto pokusném období vytěžíme jen velice málo dřeva a akce jsou to jednorázové. V podstatě v okamžiku, kdy se to dříví začíná těžit, máme představu, kdo si ho bude odebírat a jsme s odběratelem v kontaktu. Nemělo by tedy docházet k tomu, že vytěžené dříví by někde měsíc leželo a teprve pak by se začalo s někým jednat, kdy si dříví vezme, jak si ho odveze atd. Otázka bude jiná v okamžiku, kdyby se rozeběhla těžba dřeva v takovém objemu, jak je do budoucna avizovaný. To jest kdyby se tedy těžilo 30 % nebo dokonce 50 % dřeva, které by se prodávalo na přímo. To by se pak již jednalo o jakýsi plynulý, na sebe navazující proud výroby a vše by vypadalo jinak.

Nehrozí riziko, že se ocitnete v situaci, kdy se odběratelé domluví, za jaké ceny budou od vás dříví brát a tyto ceny budou ve společné shodě tlačit na co nejnižší možnou hranici?

Riziko tohoto druhu samozřejmě existuje vždy, ale v současné době oslovujeme spíše místní zájemce, protože celkový realizovaný objem těžeb je zatím malý a po dříví je zde velký hlad. Chceme jít samozřejmě ekonomickou cestou, to znamená, že jestliže mi třeba Ždírec nabídne dobrou cenu a místní odběratel nikoliv, tak dříví získá samozřejmě Ždírec. Je to prostě jen otázka vhodného trhu.

Jak se prakticky projeví celková změna obchodní politiky na každodenní práci revírníků?

To je otázka velmi důležitá. Vše závisí na tom, v jakém časovém horizontu se skutečně podaří prodeje rozběhnout a jaké budou celkové objemy takto realizovaných těžeb. Jestliže hovoříme nyní opravdu pouze o 500 m³ – 1000 m³ na LS, tak těžby se vyskytují většinou u jednoho revírníka, v jednom či dvou porostech na soustředěném pracovišti a revírník má na těchto těžbách maximálně jeden měsíc práce, víc se ho to příliš nedotkne.

V okamžiku, kdy by se naznačeným způsobem těžilo třeba 30 % objemu všech těžeb, byla by pracovní náplň revírníka zcela jiná. Moje představa je taková, že by se opět vytypovala část dotčené lesní správy a tam by se zainteresovaní revírníci ocitli spíše v roli hajného na přímo řízeném závodu. Měli by např. sklad dřeva, který by běžně obsluhovali. Nabízí se také jiné řešení, jestli by např. nebylo vhodnější těžby provádět harvesterovou technologií a odvoz by zajišťoval v postatě jediný pracovník tak, jak je tomu u našich dodavatelů. Nicméně hledání těchto odpovědí je v současné době poněkud předčasné, budeme je znát, až vše bude tímto způsobem realizováno.

Kontakty v EU

Jsme tu blízko hranic s Německem, postřehl jste ve své práci, že jsme vstoupili do EU? Změnilo se něco ve vašem regionu? Tady v Teplicích působí Agentura pro obnovu lesů a ta měla zkušenosti i s programy PHARE. Jaká je zde situace nyní?

Vzhledem k tomu, že celé Krušné hory jsou hraničním pohořím se Saskem, tak spolupráce se saskými státními lesy funguje již několik let, do značné míry díky APOlu a osobě pana

>> Ing. Badalíka. My jsme vlastně příhraniční spolupráci dělali ještě před vstupem do EU a v současné době na tuto spolupráci pouze navazujeme. Pokud bych měl odpovědět na otázku, co očekáváme za změny po vstupu do EU, tak někde na začátku rozhovoru jsem hovořil o tom, že na Krušných horách je obrovské množství ploch náhradních dřevin, které se dříve či později budou muset zrekonstruovat. Rekonstrukce bude obrovsky nákladná, protože pěstební činnost nebude sanována ziskem ze dřeva, porosty náhradních dřevin potřebné dřevo prostě nedají. Doufáme, že Krušné hory jsou široce vnímány jako evropské pohοří a že se nám právě díky APOLu podaří získat finanční prostředky z fondů EU na to, aby na Krušných horách opět lahodil oku zdravý les.

Krušné hory, ilustrační foto redakce

Neláká vás např. v rámci zmíněného přímého prodeje vyzkoušet si prodej do zahraničí? V blízkosti německých hranic je dostavována velká pila. Je možné očekávat problémy s dodávkami dřeva a spádová oblast této pily přitom zasahuje do Polska a do ČR. Myslíte si, že se projeví snaha německé strany všechno dříví ze spádových oblastí vykoupit?

Pila je skutečně dostavována, na podzim by se měl rozběhnout její zkušební provoz. Pila je postavena někde nad Šluknovsko-frydlantským výběžkem v trojmezí Čech, Polska a Německa, ve vzdálenosti zhruba 20 km od českých hranic. Naše oblast bude určitě tímto podnikem ovlivněna a je jenom otázkou obchodní, jestli prodávat dřevo německé pile nebo jestli německá poptávka zvedne cenu dřeva a budeme dřevo prodávat na naše pily. Zatím jsme nevstoupili do žádného styku se zahraničním odběratelem.

Optimalizace organizační struktury

Zahýbala KI optimalizace organizační struktury podniku ve smyslu přesunu lesa, propouštění zaměstnanců, zmenšení či zvětšení obhospodařované plochy, změny hranic jednotek atd.?

Hranice krajského inspektorátu se neměnily, neměnily se ani hranice lesních správ, které v této oblasti byly již v minulosti hodně sloučené. Příkladem může být LS Litoměřice či LS Litvínov, jež vznikly ze dvou nebo třech lesních správ.

Nepřesunovaly se dokonce ani revíry mezi LS. V rámci LS však došlo k některým sloučením či zrušením revírů. Struktura zaměstnanců naštěstí umožnila vyřešit tyto změny sociálně únosným způsobem. Kromě jediného zaměstnance, a ten odchází k dodavatelské firmě, jde u ostatních zaměstnanců o odchody do důchodu. Celkově se tedy v rámci KI zmenší počet zaměstnanců o 13 lidí.

Hovořil jste o slučování revírů, znamená to, že jejich průměrná výměra se zvětšila? Máte nějaké směrné číslo průměrné velikosti revíru? Můžete prozradit, jaký má KI objem těžeb a kolik připadá na revír?

Směrné číslo jistě není dogma. Ti, kteří se zabývají optimalizací, vědí, že existovaly tabulky s normovanými výměry a normovanými úkoly, ze kterých pak vyplynul jakýsi normorevír. U nás to znamená, že průměrná výměra revíru je zhruba 1800 ha. Těžba je revír od revíru značně rozdílná. KI těží celkem 250 000 m³ dříví. Inspektorát má 115 000 ha v přímé správě a zalesňuje 1100 ha prvního zalesnění v letošním roce.

Problémy s kůrovcem a hynutí borovic

Měli jste v letošním roce nějaké vážnější problémy s kůrovcem?

S kůrovcem jsme samozřejmě problémy měli a výsledek se nijak nevymknul republikovému průměru. To znamená, že na LS s větším zastoupením smrku kůrovcové těžby byly, ale v žádném případě ne v takovém rozsahu, jak jsme se obávali. Celkem bylo zpracováno 10 500 m³ kůrovcové těžby, z toho 2800 m³ lapáků.

Problémy jsme trochu měli v návaznosti na loňské sucho s borovicí lesní a borovicí černou, kde převážně na Žatecku a Litoměřicku se vyskytlo několik tisíc m³ nahodilé těžby způsobené usycháním borovice. Vysvětlení k odumírání borovic podané výzkumným ústavem je v podstatě takové, že se jedná o soubor houbových onemocnění, které se sice běžně vyskytují, ale loňský stres ze sucha poškodil borovice natolik, že houbové onemocnění propuklo v míře způsobující odumření napadených stromů.

Znamená to tedy konec borovice v Čechách? Vsazujete nadále borovice?

Doufáme, že se situace upraví. Borovice samozřejmě obnovujeme, protože kdybychom neměli obnovovat druhy, které v nedávné minulosti odumíraly, tak již nemáme vlastně co sázet.

Škody zvěří

Již jste zmínil škody spárkatou zvěří, které působí na porostech. Jak se tyto škody projevují a jak je budete řešit?

Co do rozsahu škod bych rozdělil krajský inspektorát na dvě části. První část je Krušnohorská, řekněme od Děčínského Sněžníku na severovýchodě po Klínovec na jihozápadě. A druhá část je zbytek KI. Na tomto zbytku je stav zvěře běžný, jako kdekoli jinde v republice, prostě zvěř dělá obvyklé škody, i když o přirozeném stavu lesa se jistě ani zde hovořit nedá. Zvěř je limitem přirozeného zmlazení, ale není

limitem, až na některé lokality, zajištěné kultury. Jsme zde schopni technickými prostředky a vynaloženými financemi dosáhnout zajištěnosti kultur.

Jiná situace je na Krušných horách, kde zřejmě vlivem ohromných rozloh mladých porostů náhradních dřevin došlo k nárůstu početních stavů především jelení zvěře. V severovýchodní části je stav lepší, směrem k jihozápadu se pak citelně zhoršuje, tj. počty zvěře stoupají v přepočtu přes 100 kusů na tisíc hektarů. Na hřebenech Krušných hor jsou stavy jelení zvěře limitem obnovy lesa, limitem zajištěnosti kultur a podle mého názoru jsou důležitějším škodlivým faktorem, než je půdní prostředí či ovzduší. Vede mne k tomu pohled na některé oplocenky, kterých je zde bohužel málo. Před plotem oplocenky je vše ožrané až na zem a za plotem jsou krásně rostoucí cílové dřeviny.

Projednáváte naznačený stav s mysliveckými sdruženími? Jak tento problém řešíte na honitbách pronajatých i režijních?

Když jsem v březnu přišel na KI, kostky již byly pro letošní myslivecký rok vrženy a při zapracovávání jsem samozřejmě podepsal plány lovu na režijní honitby tak, jak byly navrženy. Posléze, když slezl sníh a bylo vůbec možno se dostat do hřebenových partií Krušných hor, (nejpoškozenější je náhorní plato KH), tak jsme začali diskutovat s místními lesníky, jak situaci řešit. Dohodli jsme se tak, že nebudeme čekat další rok. Zaznamenal jsem poměrně častou reakci v tom smyslu, že je dobře, že se s tím konečně něco začne dělat. Shrnul bych to tak, že to rozhodně nepovažuji za svou zásluhu, je to spíše týmová práce lesníků na Krušných horách, kterou jsem dejme tomu z titulu své funkce inicioval, ale sám bych samozřejmě nezvládnul nic. Poté, co jsme se společně se správci a revírníky domluvili, že nám jde o společnou věc, navštívil jsem státní správu myslivosti na krajském úřadě, kde jsme pro naše konání našli velké pochopení, a v podstatě nám přislíbili podporu.

Druhé kolo jednání proběhlo tím způsobem, že lesní správy svolaly jednání nájemců honiteb. Na nejpostiženějších lesních správách, tj. Klášterec a Litvínov jsme se sešli na tříkrát podle pověřených obcí. Na těchto jednáních jsme se s nájemníky honiteb dohodli na zvýšeném odstřelu, což v některých místech představovalo i zdvojnásobení původního plánu lovu. Zástupci SSL jak z krajského úřadu, tak z pověřených obcí se všech jednání zúčastnili a téměř bez výhrad nás podpořili. Měl jsem ten pocit, který se ukazuje nyní i v praxi, že nájemci honiteb se ztotožnili s tím, co jsme jim předložili a vzali si za své, že dosavadní stav zvěře je neudržitelný, místy až 10x překračuje normované stavy. V současnosti se dá říci, že navýšený plán lovu je reálný a bude v letošním roce splněn. Za měsíc září je odloveno asi 35 % navýšeného plánu lovu jelení zvěře.

Péče o lesní cesty

Před časem se objevily v médiích určité výhrady ke způsobu údržby a oprav lesních cest v návaznosti na ochranu přírody a ochranu některých památek historického charakteru. Jak vnímáte tuto situaci právě v průsečíku rekreační funkce lesa, ochrany přírody a péče o les?

Tiskem proběhly informace o naší údržbě cest jak na Milešovce, tak na Krušných horách. Pro shrnutí: Milešovka

má dnes opět platné stavební povolení, nebylo shledáno pochybení z naší strany a stavba pokračuje. Kauza cesty ve Vlčím dole, která byla rovněž v médiích prezentována, se vysvětlila hned na samém začátku a opět nebylo shledáno sebemenší pochybení LČR. Jsme oblastí, která je turisticky velice využívána, ať už se jedná o České středohoří, Lužické hory, Labské pískovce nebo samotný hřeben Krušných hor. Zájem veřejnosti o to, co se v lese děje, je veliký. Celkem se nám ale daří veřejnosti vysvětlit, že cesty do lesa patří, že kromě hospodářské činnosti budou sloužit i turistice a turistika je nejen pěší pochod po lesní cestičce, cesty slouží i kočárkům, kolům, chodí zde na procházky lidé, kteří nejsou tak pohybliví. Značná část veřejnosti si pak úpravy cest spíše pochvaluje.

Obrovským fenoménem je dnes cykloturistika a plato Krušných hor je cyklisticky velmi zajímavá oblast. Veřejnosti jsme dnes vyšli vstříc natolik, že v prázdninových měsících je pro cyklisty přístupná i obora Fláje, napříč oborou je vyznačena cyklistická stezka.

Vaše odpověď naznačuje, že i navzdory jistě ekonomické ztrátovosti zdejších lesních správ se dělají akce pro veřejnost, neomezují se prostředky na Program 2000, ale naopak tato činnost se podporuje a rozvíjí.

Když se bavíme o Krušných horách, tak zdejší lesy ještě dlouho nebudou ekonomickým přínosem pro podnik i pro společnost. Pak samozřejmě vystupují do popředí ostatní funkce lesa. Severočeská hnědouhelná pánev je poměrně hustě osídlená a každý, kdo ona místa trochu zná, se nemůže divit lidem, kteří se chtějí alespoň o víkendu dostat někam na výlet do lesa. To je v současné době jedna z hlavních funkcí lesa v Krušných horách.

Závěr

Komunikujete cíleně s médii či je to věc pro vás nahodilá?

Hned, jak vyvstal problém kolem lesní cesty na Milešovce a média se poměrně nevybíravým způsobem do nás pustila, jsem zkoumal, proč se to stalo. Vzápětí se objevily články o další lesní cestě a když jsem opět zkoumal proč, tak dotyčný redaktor mi odpověděl, že díky článkům o Milešovce je toto téma nyní velmi atraktivní. Došlo mi, že je potřeba do toho „informačního boje“ jít také z druhé strany a atraktivní témata je potřeba médiím předhodit. Prostě je nutné směřovat novinářské aktivity cíleně a nečekat, co se bude dít. Proto jsem začal cíleně do médií posílat stručné tiskové zprávy.

Na začátku jste sám o sobě řekl, že jste se z provozního lesníka stal lesníkem diplomatem. Jak se cítíte v této roli?

Je to každopádně velká změna, začátek nebyl jednoduchý. Myslím si, že v současné době se mi podařilo pracovníky místní SSL přesvědčit o tom, že to s lesy myslíme dobře a že je vlastně výhodné, když budeme navzájem spolupracovat. Přes státní správu lesů se nám pak daří proniknout i dále, třeba až k vedení krajského úřadu, které našim krokům v oblasti Krušných hor deklarovalo podporu. >>

Děkujeme za rozhovor,
Petr Grepl, Jan Řezáč

Podpora výsadeb stanovištně náročných dřevin s využitím hnojiva SILVAMIX

V poslední době je publikována řada prací o příznivém vlivu přihnojení výsadeb na jejich růst a vývoj. K dispozici jsou zveřejněné výsledky experimentů s aplikací různých hnojiv a hnojivých materiálů u výsadeb smrku v imisních oblastech a u buku ve středních polohách. Mezi náročnější dřeviny, které jsou častěji vysazovány, patří i jedle (bělokorá a introdukované druhy) na širším spektru stanovišť a především javor klen, který je vysazován i ve značně extrémních polohách, včetně případů výsadby z důvodu obohacení druhové skladby v náhradních porostech vyšších poloh imisních oblastí. Předkládaný výsledek proto dokládá deficitní údaje týkající se vlivu přihnojení výsadby jedle obrovské a javoru klenu v podmínkách Českomoravské vysočiny pomalu rozpustným hnojivem SILVAMIX.

Metodika

V rámci ověřování melioračních postupů v různých stanovištních a porostních podmínkách probíhala výzkumná šetření v letech 1997 – 2003 na souboru dvou výzkumných ploch, jejichž základní charakteristiky jsou uvedeny v tabulce 1. Na jednotlivých plochách zahrnovala každá varianta tři (Babín) a dvě (Cikháj) opakování. Hnojiva byla aplikována v roce 1997 ve vegetačním období v dávkách: 4 tablety SILVAMIX FORTE ke každé sazenici anebo 40 g práškového hnojiva SILVAMIX MG. V případě tabletového hnojiva tak bylo aplikováno zhruba o 10 % více živin (v první řadě takřka dvojnásobná dávka dusíku). V příštích letech byla sledována mortalita a výškový růst výsadeb, rozdíly byly hodnoceny standardními statistickými postupy.

Tabulka 1: Lokalizace a základní charakteristiky výzkumných ploch

Plocha	Babín	Cikháj
Porost	330 C12	523 E
Nadm. v. (m)	580	720
Lesní typ	5K8	6S1
Půdní typ	Kambizem	Kambizem
Dřevina	JDo	KL
Rok založení Kultury	1990 - 91	1993
Rok založení Experimentu	1997	1997
Varianty	S-tablety	
S-práš. f.	S-tablety	
Poznámka	podsadba	holina

Výsledky šetření

Jedle reagovala na aplikaci hnojiva SILVAMIX velice rychle a pozitivně. Mortalita výsadby byla vzhledem k tomu, že kultura byla v době aplikace již poněkud starší, minimální. V roce 2002 byla na přihnojených variantách provedena prořezávka, neboť jedinci dosahovali výšky a dimenzí, které zásah vyžadovaly (tabulka 2). Výškový přírůst varianty kontrolní i varianty přihnojených se lišil statisticky významně již v prvním roce, tj. v roce přihnojení, během let sledování výrazně vzrostl. Celkový trend minimálního rozdílu mezi

hnojenými variantami a statisticky významného rozdílu vzhledem ke kontrole zůstal zachován po celou dobu sledování. Výsledkem je o více než čtvrtinu větší výška výsadeb v roce 2003. Hnojení tak výrazně urychlilo přírůst jedlí, a to i ve clonném postavení. Podstatně tak zkrátilo kritické období nutnosti ochrany před zvěří. U dřeviny tak náročné na výživu lze tedy přihnojení doporučit. Přitom se účinnost hnojiva projevuje velice významně i po sedmi letech, a to přes poměrně malou dávku hnojiva vzhledem k dnešní biomase porostu – navíc lze předpokládat i konkurenční tlak clonícího SM porostu (s příměsí jiných dřevin). Živiny z této formy hnojiva tedy byly velice efektivně využity a jsou intenzivně recyklovány.

Tabulka 2: Vliv různých forem hnojiva SILVAMIX na růst kultury až mlaziny jedle na ploše Babín

Varianta	Počty (ks)	Výška (cm)	Výškový přírůst (cm)
	97 03	96 03	97 03
Kontrola	89 87	59,3 276 a	19,4 a 37 a
SILVAMIX tabl.	85 67	66,1 377 b	24,8 b 49 b
SILVAMIX práš.	89 74	63,6 380 b	24,3 b 49 b

Pozn.: různé indexy u průměrné hodnoty parametru označují statisticky významné rozdíly.

Také výsadba javoru klenu na ploše Cikháj reagovala na aplikaci hnojiva SILVAMIX vysoce pozitivně. Na její dynamice je patrný velký stupeň poškození extrémními podmínkami lokality, znásobenými pozicí na holině. Mortalita se během doby sledování pohybovala kolem 50 %, časté bylo omrzání vrcholů a vytváření vrcholů náhradních (tabulka 3). To se projevilo tzv. „záporným přírůstem“ v některých letech. V posledním roce měření pak byly patrné statisticky vysoce průkazné rozdíly mezi oběma variantami, dosahující hodnoty kolem 30 %. Odrůstání výsadeb javoru klenu nepříznivých faktorů plochy tak bylo velice významně urychleno a vliv hnojení je nutno považovat za velice přínosný. Na dané lokalitě je vytvoření zápoje a porostního prostředí základním faktorem vyloučení extrémních mikroklimatických podmínek holiny.

Tabulka 3: Vliv hnojiva SILVAMIX na růst a vývoj kultury javoru klenu na ploše Cikháj

Varianta	Počty (ks)		Výška (cm)		Běžný výškový přírůst (cm)					
	97	03	97	03	98	99	00	01	02	03
Kontrola	90	43	51,3 a	112 a	14,5	-2,7	46,2	-5,2	-15	23
SILVAMIX tabl.	104	56	54,9 a	160 b	18,5	18,7	36,7	-4,3	5,5	30

Závěr

Obečným trendem poslední doby je výsadba dřevin, které lze označit za relativně náročné na stanoviště, včetně vyšších nároků nutričních. To platí zejména ve srovnání s hlavními hospodářskými dřevinami – borovicí a smrkem. Kromě nepříznivých půdních vlastností jsou tyto výsadby ohrožovány abiotickými i biotickými faktory: mikroklimatickými extrémami, zvěří, buření. Rychlost odrůstání těmito vlivům je často rozhodující pro úspěch zalesnění. Vyhodnocované pokusy doložily přesvědčivě, že vhodné hnojivé materiály mohou výrazně zlepšit rychlost odrůstání výsadeb těchto dřevin, snížit míru a zkrátit dobu jejich ohrožení a uspořít tak náklady na vylepšování i ochranu

a mají tedy i nezanedbatelný význam ekonomický. U pomalu rozpustných hnojiv a při aplikaci menších množství živin v nich (menší dávky) pak lze doporučit co největší časový soulad mezi dobou výsadby a aplikace hnojiva. ><

Pozn.: Příspěvek vznikl jako součást řešení projektu GAČR 206/03/1583: Nutrient cycles on mountain forest ecosystem saturated by nitrogen: past, present and future state of water, soil and Norway spruce stands. Autoři děkují zaměstnancům i vedení majetku Lesy Dr. Radslava Kinského za pomoc a umožnění terénních prací.

Prof. Ing. Vilém Podrázský, CSc.; Ing. Jiří Remeš, PhD.
Fakulta lesnická a environmentální ČZU v Praze

Krušné hory, ilustrační foto redakce

Růstový simulátor SILVA – nástroj pro praktického lesníka

V současné době, kdy se na lesnictví kladou značné požadavky po jemnějším způsobu hospodaření, je na provozním personálu, aby se s daným problémem vyrovnal. Mnohdy je to úkol značně nelehký, neboť existují porosty, které byly vzhledem ke své struktuře nevhodně obhospodařovány a mnohdy nejsou připravené pro jakoukoliv jinou formu hospodaření než způsobem pasečným (holosečným), který nemusí být nejvhodnější. Zákonitou otázkou každého racionálně uvažujícího lesníka, který přijde do takového porostu, je: „A co s tím dál?“ Mnohde na obhospodařovaném majetku má naopak krásné partie lesa, o nichž ví pouze to (resp. to podvědomě cítí), že takové jsou, ovšem jak vznikly, jakými postupy v nich bylo hospodařeno tak, aby dosáhly tohoto stavu, to schopen říci není.

Proto, abychom byli schopni postihnout způsoby, kterými se lze dobrat ke konkrétnímu stavu porostu, by mohla sloužit jakási „kronika porostu“ (tak, jak to nazvali mí kolegové a předchůdci) – přesný soupis jednotlivých opatření s jednoznačnou specifikací druhu, rozsahu, intenzity a přesné lokalizace jednotlivých opatření. Toto je idea velmi lákavá, nicméně její časová náročnost nedává reálné šance k dobrání se prokazatelných výsledků.

Pro možnost usnadnění rozhodovacího procesu pro volbu postupu jednotlivých zásahů a pro oprávněnost provádění jednotlivých kroků v současné době existují snadno dosažitelné nástroje. V době hektického rozvoje informačních technologií a gigantického rozmachu výpočetní techniky i do oblasti tak konzervativní, jako je lesnictví, přichází mnoho nástrojů pro „pomoc“ konečnému uživateli.

Díky zpracovávání podkladů své práce a se svolením Lesprojektu Kroměříž, s. r. o., mám možnost pracovat s růstovým simulátorem SILVA. Jedná se o program, který na základě vcelku jednoduchých a dostupných vstupních údajů je schopen (na základě dlouholetých pozorování, zkoumání, měření a statistickému vyhodnocování) podat relativně přesný obraz o stavu porostu. Velmi významným krokem je simulace vývoje porostu, vyhodnocení taxačních údajů v pětiletých časových periodách. Pomocí širokého

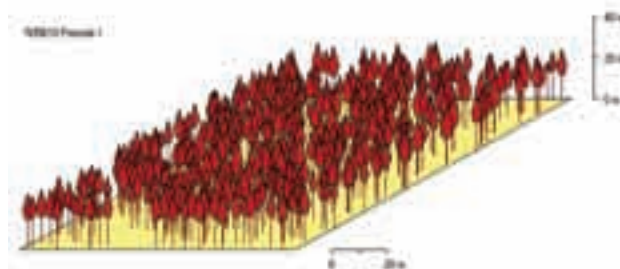
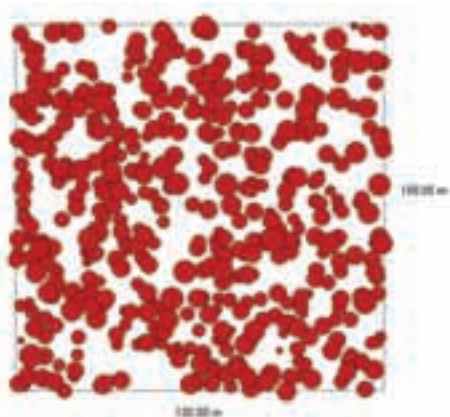
spektra definování údajů o způsobu a intenzitě jednotlivých zásahů je schopen v těchto časových periodách jak numericky, tak i graficky – vizualizací stavu (byť tento způsob vyjádření má spíše podpůrný charakter; jedná se o jakési „přiblížení“ vyjádřeného stavu porostu v grafické formě – a to jak zachycením +- pozičního postavení, tak průmětem korunové projekce) zachytit stav porostu ve všech významných bodech a ukazatelích.

Uživatel má tak možnost vyhodnotit současnou strukturu porostu. Pomocí definování každého jednotlivého zásahu (a to buď paušálně, kdy pro celý porost jako kritérium výběru zvolí určitý markant, nebo přímo adresně, kdy je schopen konkrétního jedince odstranit a tak „zjistit“ jeho skutečný význam v porostu a okamžitě je schopen vidět důsledky svého rozhodnutí) má hospodář možnost vyhodnotit správnost svého zamýšleného opatření. Jednotlivé těžební zásahy (v oblasti paušálního výběru) lze definovat několika způsoby:

- Zásah, při němž jsou z porostu odstraněni jedinci nižších stromových tříd, tzn. jedinci odumřelí, ustupující, nižší podúrovně.
- Zásah, při němž si hospodář stanoví počet kvalitních a hodnotných jedinců na jednotku plochy. Při jednotlivých zásazích jsou tito jedinci protežováni a ostatní, kteří by jim tvořili konkurenci, jsou z jejich bezprostředního okolí odstraňováni.
- Zásah, při kterém dochází k odstraňování jedinců, kteří splňují kritérium dosažení určité dimenze – $d_{1,3}$

Simulaci vývoje je možné provádět v pětiletých intervalech. Vývoj lze nadefinovat i různými kombinacemi způsobů výběru jedinců v porostu (nejprve se např. ve dvou periodách provede výběr způsobem a), poté např. v pěti periodách způsobem b) tak, jak je odborný hospodář plánuje provést.

Okamžitě vidí možné (a s velkou pravděpodobností

Výzva k mapování motýlů

Ředitelství LČR obdrželo prostřednictvím Entomologického ústavu Akademie věd ČR dopis Společnosti na ochranu motýlů (SOM, e-mail: som@lepidoptera.cz) obsahující výzvu ke spolupráci na mapování výskytu motýlů v ČR. V odpovědi na tento dopis nabídlo zveřejnění internetové stránky SOM na intranetu podniku a informačního článku v časopise Lesu zdar.

Společnost na ochranu motýlů je nevládní nezisková organizace zaměřená na ochranu motýlů, mŕ a jejich stanovišť v České republice. V rámci své činnosti vydala v roce 2002 rozsáhlou dvoudílnou publikaci (v rozsahu 857 stran) s názvem „Motýli České republiky: Rozšíření a ochrana“. Recenze této publikace je zveřejněna v časopise Ochrana přírody č. 2/2004 na str. 63–64. Zájemci si ji mohou objednat na adrese AOPK ČR, Kališnická 4–6, 130 00 Praha 3, tel. 283 069 276. Cena obou dílů je 800 Kč.

Motýli jsou považováni za významné indikátory změn prostředí. Vědci ve Velké Británii provedli srovnání historického a současného rozšíření tří skupin organismů – ptáků, vyšších rostlin a denních motýlů. Pracovali s více než 15 milióny údajů od 20 tisíc dobrovolných mapovatelů. Výsledky otištěné v časopise Nature ukazují, že motýli zaznamenali daleko výraznější úbytky než další dvě skupiny. Zatímco mezi ptáky a rostlinami je zhruba vyrovnaný počet přibývajících a ubývajících druhů, motýlů ve Velké Británii celkově ubývá. Obdobný trend jako u denních motýlů je pozorován i u jiných, méně populárních skupin bezobratlých živočichů.

Situace v České republice je podle autorů výše uvedené publikace takováto: Z celkového počtu 161 druhů denních motýlů je 18 druhů považováno za vyhynulé, 16 druhů vymírá, 14 druhů je kriticky ohroženo, 40 druhů ohroženo a 70 druhů zatím neohroženo. V různém stupni ohrožení se tedy nachází 73 druhů, což je 51 procent z dosud přežívajících 143 druhů. Celkový počet vyhynulých a ohrožených druhů pak dosahuje plných 56,5 procenta. Podobně jako jinde v Evropě je za hlavní příčinu úbytku motýlů považován zánik jejich stanovišť, který souvisí se změnou tradičního hospodaření v krajině.

Pro srovnání – zatímco v průběhu 20. století osídlilo území ČR 30 nových druhů ptáků (Hudec: O neozoích, Veronica 4/2004, str. 21), v případě denních motýlů k podobné situaci až na výjimky nedošlo.

Legislativní ochrana motýlů na území dnešní ČR byla poprvé zakotvena vyhláškou MŠK č. 80/1965 Sb., o ochraně volně žijících živočichů. Chráněno bylo 5 druhů motýlů, všechny z čeledi otakárkovitých: jasoň červenooký (*Parnassius apollo*, v té době již vyhynulý), jasoň dymnivkový (*Parnassius mnemosyne*), pestrokřídlec podražcový (*Zerynthia polyxena*), otakárek ovocný (*Iphiclides podalirius*) a otakárek fenýklový (*Papilio machaon*). Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb. pak seznam rozšířila o dalších 20 druhů. Z hlediska praktické ochrany motýlů však mnoho vykonáno nebylo. Výjimkou je úspěšná repatriace jasoně červenookého na lokalitu Kotouč u Štramberka (ČSOP, v roce 1986).

Příkladem zvláště chráněného druhu vázaného na les je jasoň dymnivkový. Poslední populace tohoto druhu v Čechách zanikla v 90. letech 20. století. V posledních letech byl tento druh předmětem grantového programu MŽP v oblasti

Litovelského Pomoraví. Autoři publikace považují za klíčové pro zachování jeho populace, podobně jako u jiných ohrožených lesních druhů, uchování nezapojené struktury druhem obývaných porostů (zachováním dostateku pasek v dostatečné vzdálenosti od sebe, případně přechodem hospodaření na nízký či střední les). Změna tvaru lesa z důvodů ochrany přírody (přechod z lesa vysokého na les nízký nebo střední) je tedy jedním z vlastních lesa prosazovaných důvodů náhrady újm v souvislosti s připravovanou vyhláškou MŽP ke způsobu určení výše náhrady.

Současné hodnocení ohrožení jednotlivých druhů uvedené v publikaci SOM vychází ze 151 tisíc záznamů výskytu. Výsledek je však do jisté míry poznamenán rozdílnou intenzitou prozkoumanosti jednotlivých oblastí v prostoru a v čase. Vedle výborně prozkoumaných oblastí (nejjižnější Morava, Šumava, okolí Brna a Prahy) byly jiné oblasti prozkoumány jen řídko (některé části Českomoravské vysočiny, Domažlicko a Tachovsko, Osoblažsko, Vidnavsko či Broumovsko).

Protože se mnozí mapovatelé zaměřili především na rarity, v řadě mapových polí chybí všeobecně rozšířené druhy, což ztěžuje interpretaci výsledků a ubírá jim na věrohodnosti. Proto se SOM rozhodla požádat o spolupráci na mapování další dobrovolné zájemce.

Za tím účelem uvedla do provozu vlastní internetové stránky, na kterých jsou ke stažení pokyny pro mapovatele a několik typů škrtačích listů. Aktivní odkaz na tyto stránky (<http://www.lepidoptera.cz>) je umístěn na intranetu LČR – OTRL – Oddělení ochrany přírody.

Pracovníci LČR, kteří se dobrovolně zapojí do mapování, budou zasílat vyplněné škrtačí listy elektronicky (mapovani@lepidoptera.cz) či poštou přímo na adresu SOM (Kališnická 4–6, 130 00 Praha 3). V případě jakýchkoliv dotazů, připomínek a podnětů se obraťte rovněž přímo na SOM.

Každý, kdo zašle nejméně jeden vyplněný škrtačí list, bude považován za přihlášeného účastníka mapování. Zaslání údaje budou zpracovávány ve spolupráci s Biologickou fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Všichni účastníci mapování budou každoročně (počínaje rokem 2005) informováni na internetových stránkách SOM o vývoji projektu. Současně SOM předpokládá zhruba po 10 letech vydání nové, aktualizované publikace v tištěné formě.

Doufáme, že zapojení našich zaměstnanců i dalších zájemců do tohoto projektu pomůže dotvářet pravdivý obraz o stavu populací motýlů v naší zemi.

>>

RNDr. Jiří Stonawski,
OTRL, ředitelství LČR, stonawski@lesy.cz

Straka obecná

Je tvorečkem veskrze oprsklým, jako nakonec všichni příslušníci čeledi havranovitých. V nedávné minulosti se o ní psalo jako o ptáku, který začíná obsazovat městské aglomerace na Slovensku, zatímco tady žije ve volné krajině. Ne tak dnes. V současnosti se může už pěkných pár generací strak považovat dokonce za rodilé Pražáky.

Chuť k rozmnožování se u nich hlásí nezvykle brzo. Soudružnost stračího páru se projevuje už v lednu, v únoru. Se stavbou hnízda začínají o něco později. Kulovitá stavba ze samých větviček velikosti fotbalového míče je nahoře opatřena nástavbou, jakousi sedlovou stříškou z větviček. Že v něm vytváří hnízdní kotlinku z hlíny a měkkých přírodních materiálů – listů, rostlinných vláken, srsti zvířat, bylo pro mě překvapením. Budování hnízda, které se mně straky rozhodly předvést, se dalo sledovat jen krátce. Dolní polovinu stavěly ještě v neolistěné koruně, vršek se stříškou se časově kryl už s rašením.

Ve dvou dnech se pak vytvořilo kolem hnízda zelené neprůhledno. Skotačení a brebentění „šak, šak, šak“ dávno vystřídalo tiché a zároveň bleskové vplynutí ze vzduchu do hnízda. Jednotlivé přeskoky z větve na větev prováděly straky jako jeden nepřerušovaný pohyb. Svižný pohyb, neboť mláďata v hnízdě si žádala maso! Myši, ptačí mláďata holá i letce začátečníky do velikosti mladého kosa. Viděl jsem straku, která chodila do zahrádkářské kolonie na špačky. Vytahovala opeřená mláďata z budek vletovým otvorem. Městské straky si troufnou i na letu schopné holoubě z domovní římsy.

Radost ze života krátí strakám pro změnu zase krahujci, ať už jsou z volné krajiny nebo z Olšanských hřbitovů. Na redukcii se podílejí i defektní zárodky ve vejcích, později nenormální vývoj mláďat. Příkladem by mohlo být sotva půlroční ptáče. Létalo namáhavě, poskakovalo kolísavě. Na první pohled bylo stejné jako ostatní toho roku narozené straky, jen o fous menší. A zdálo se mi, jakoby stračka byla ostatními izolována. I potravu sbírala na zemi stranou od ostatních. S prvním sněhem jakoby se do země propadla. Jednoho mrazivého dopoledne jsem zahlédl v koruně břízky na břehu řeky rybářský vlasec vpletený do větví. Na jeho konci se komíhalo vyschlé stračí tělo.

(Díky panu Zumrovi, autorovi loňské fotosafari z českých luhů a hájů, mám občas potíže s vybíráním optimální fotografie krajiny, charakteristické pro zvíře, o němž je zmínka. Je ale chvályhodné, že to redakce akceptovala jako nedílnou součást prezentace živočicha. Ztráta pro ně typických biotopů je záhy řadí do seznamů živočichů chráněných, vzácných a posléze vymírajících. Nehledě k tomu, že už pohled na kus nezmrzačené české přírody potěší.)

Tak, aby byl konec veselejší – představte si paseku někde u Kašperských Hor a na ní trojici s třicetimetrovým pásmem, hranolem na vytyčování pravého úhlu a trasírkama. Zmíněný úhel se v terénu vyrábí pomocí dvou červenobílých trasírek zapíchnutých do země a hranůlku drženého u oka. Proč ale první na ploše zapíchnutá trasírka nestojí? Protože leží. Leží i druhá trasírka vetknutá mezi kameny spolupracovníkem, a když se rozhlédnete po pasece, tak leží všechno, co jste při vytyčování pokusné plochy do země zapíchli. Na pařezu, kolem něhož se povalují naše batůžky sedí straka. Čeká, až znovu začneme s prací a cokoliv zabodneme do země, na to sedne, párkrát poskočí a už se trasírka nebo pomocný kolík kácí. Když ji to omrzelo, chvíli se ještě poflakovala po hromádách klestu a jak znenadání přilétla, tak se zase nenápadně vytratila. My zatím dokončili v hrubých rysech vytyčování a šli vybalit oběd. Jenže už bylo vybaleno, zčásti sežráno, co zbylo, rozklováno. A vše z batohů vytaháno. Syčák jeden!

Od ženských z lesa jsme se pak dozvěděli, že ji hajný přinesl jako mládě dětem. Když povyrostla, zdržovala se u hájovny, pak létala po zahradě. Později zvládla snad i úsek, který měl hajný na starosti, neboť obtěžovala svojí pozorností lesní dělníky.

>>

Mirko Hain

Volavky

Rybník po výlovu, to je tmavé dno, prosklené ovály zmrzlých louží. A zatímco se na sádkách těší šupináči na Štědrý večer, oživuje dno rybníka několik desítek shrbenin. Volavky popelavé. Postávají nad zpola zamrzlými tůňkami, ve kterých je uvězněn ještě docela slušný počet ryb. Jejich pomalé umírání urychlují střelhité volavčí zobáky, které harpunují zajatce bahnitých louží ještě před zmrznutím.

Proti zásadám volavčí ostražitosti zjevila se mi jedna na vzdálenost, která slibovala detailnější záběr té opeřené noblesy s tenkýma nohama. Překonat zmrzlý vodní příkop nebyl v této roční době žádný problém, horší to bylo se suchou pobřežní vegetací, která kromě hluku znečišťovala droboučným prachem fotoaparát, teleobjektiv i čočky. Na led, kterým byla potažena hladina rybníka, nebylo možno vstoupit. Svou křehkostí byl schopen udržet jen nicotně těžkou volavku, která si po něm provokativně špacírovala. Jakmile jsem zaujal místo, odkud ji bylo možno fotit bez rušivé clony stébel, okamžitě se ukryla v rákosí. Záhy se také ukázalo, že není z nějakého důvodu letuschopná. Že ji přesto nelze vyfotografovat mně došlo ještě o něco později, když jsem konečně pochopil, že i přes letovou neschopnost se může schovat, kdykoli se jí zachce. Abych ji vytrestal, obrátil jsem se k ní zády. Nebude mít žádný snímek a ještě dneska ji navíc sežerou divoáci.

Ruplo pode mnou přesně uprostřed toho vodního příkopu! Když kráčíte svižně, přičítá se k váze člověka i kinetická energie. Nepropadá ledem jen kolmo dolů, ale zároveň trošičku dopředu. Nedopadne proto na chodidla, ale na kolena. A s vodou do půlky stehů k sobě vábí svoji ženu. Ta, v domněnku, že musí odčinit svou počáteční ztrnulost, zabere za límec jeho bundy, čímž dostane chlapa do hlubokého předklonu. „Foťák“ řve s ksichtem třicet centimetrů od hladiny, „hergot vem mi ten foťák a na mě se vy...!“ Zmiňovanou věc drží stále nad sebou, dokud mu není

z ruky odebrána. Posléze vyrvе ledovému živlu i vlastní tělo. Je to fuška, neboť ho před vycházkou opatřil rybářskými broďáky. Nejtěžší je vytáhnout z těch vysokých holínek nohy. Pak svléknout prošívané kalhoty, vyždímat z nich vodu, vytlít ji z bot a pak se do toho všeho zase navléci.

K autobusu jsme se vraceli svižným krokem. A přes hospůdku. Objednali grog a utřeli pode mnou louži. Vypil jsem ho naráz. „Pán si dá ještě?“ Kývnul jsem hlavou a utřel pod sebou louži. Nakonec jsme zaplatili, utřeli louži a vyrazili k zastávce.

Příjemně vyhřátý interiér veřejného dopravního prostředku pojal kromě nás ještě maminku s holčičkou. Jinak byl autobus prázdný. Teplo uvnitř umocňovalo teplo okolní a naopak. Poslední, co zachytilo ucho klímbajícího fotografa, bylo holčičí uchychtnutí: „Mami, hele vodník!“

Škodlivost volavek popelavých uváděl na pravou míru koncem minulého století jeden jihočech, který mě směřoval k rybníku plným těchto ptáků s vysvětlením, že „... tam rybářům chcípají ryby, a proto že se tam na ně slétávají“. Tím se vlastně dobral samé podstaty věci. Zhusta je škodlivost živočicha následkem lidské lhostejnosti, lidského nezájmu odstraňovat její příčiny.

>>

Mirko Hain

Neznalost nebo účelový amatérismus?

(Mediální kampaň ČAPLH přesahuje nejen hranice České republiky)

„Lesy ČR by se měly soustředit především na funkci správce majetku, a pokud možno nepodnikat. Vždyť právě české lesy jsou ziskové proto, že práce zadávají na zakázku. V Rakousku nebo Bavorsku státní lesy sice podnikají, ale jsou vždy ve ztrátě“. Autorem uvedené citace z článku Ing. Martina Mařka „Lesy jsou stále bez koncepce“, zveřejněného 21. 9. 2004 v Hospodářských novinách, je výkonný ředitel ČAPLH Ing. Jiří Kořínek. To, že oba pánové jednoznačně nedisponují snahou o sdělení objektivních informací (v opačném případě by k publikování takto laděného příspěvku nedošlo), již čtenář Lesu zdar jistě ví. Skutečnost, že oba pánové způsobili újmu na cti a dobrém jménu nejenom českému lesnímu hospodářství (LH), ale i celé České republice, však již čtenáři známa být nemusí. K morální povinnosti zareagovat, mne tak přinutilo nejen vlastní svědomí, vycházející z exaktního poznání prostředí u sousedních bavorských státních lesů, ale i snaha o záchranu dobré pověsti českého LH u našich bavorských kolegů. Ohlas uvedeného výroku totiž vyvolal reakci až na nejvyšších místech jak samotné Bavorské státní správy lesů (BayStafo), tak Bavorského státního ministerstva pro zemědělství a lesy.

„Podnik“ znamená „nepodnikat“

Doporučení, že by se měl státní podnik Lesy ČR „soustředit na funkci správce majetku, a pokud možno nepodnikat“, se dá bez nadsázky označit jako silně irelevantní. Předpokládám, že každý zdravě smýšlející a poctivý lesní hospodář, znalý morálního kodexu významné části současné společnosti v ČR, považuje taková slova za jednoznačně účelovou, již známou a frekventovanou frázi představitelů českého podnikatelského sektoru LH s cílem vydobýt maximální politický kapitál, nutný pro realizaci soukromých ekonomických zájmů.

A není se čemu divit. Soudě podle reakcí této společenské skupiny na nové záměry LČR, je více než jasné, že jí dosavadní systém obhospodařování státního lesa vyhovoval a vyhovuje. Jak se však pozvolna prostřednictvím podobných vyjádření a souvisejících aktivit představitelů ČAPLH ukazuje, podnikat v LH ČR se zejména příslušné skupině podnikatelů (ne všichni totiž zcela sdílí filozofii Ing. Kořínka či Ing. Mičánka) vyplácí pravděpodobně ještě více, než si kdokoliv nezasvěcený do jádra věci dokáže představit.

Možnost srovnání zkušeností z praxe u LČR se zkušenostmi a novými poznáními z praxe u BayStafo mne predisponuje zřejmě k nadprůměrně velkému pochopení pro tato a podobné tvrzení „odborníků“, jakož i „tiskových mluvčích“ podnikatelského sektoru LH ČR. O podmínkách podnikání, kterých se jim u LČR počínaje rokem 1992 dostalo (nemluvě o produktech „nadstandardních“ vztahů), sní totiž většina jejich západních kolegů. Přijít o ně by znamenalo přijít o významnou část zisku plynoucího mnohdy velmi pohodlným způsobem ze státního majetku do soukromých rukou.

Systém prodeje dříví s vysokým rizikem krádeží, dlouhodobé komplexní smlouvy, způsob a podmínky výběrových řízení nebo např. způsob stanovení samotných cen prodáváného

dříví, okořeněný exotickým a v jádru věci velmi pikantním systémem jeho zpětného odkupu, vnukne úsměv do tváře naprosté většině kolegů, hospodařících v panem Kořínkem vzpomínaných bavorských státních lesích.

Doplň-li se reference o „českém modelu“ informacemi např. o situaci v dodržování předpisů o zatížení cestních komunikací (nejen) v majetku LČR, či nevalných mzdách lesních dělníků dodavatelských firem nebo personálu LČR, vysoké nezaměstnanosti v lesnatých regionech umocňující strach ze ztráty zaměstnání a zároveň o srovnatelných prodejních cenách dříví, pocity pochopení jak pro vyjádření podobná slovy Ing. Kořínka, tak pro fakt kontinuální ziskovosti LČR (bylo by s velkým podivem, kdyby tomu za „českých“ podmínek bylo jinak) výrazně zesílí.

Téměř až podezřele bezmezná nakloněnost některých českých medií společenské skupině profesionálů názorového ražení pana Ing. Kořínka příjemně doplňuje nejen komfort jejich „podnikání“, ale zajišťuje jim zcela jistě i patřičnou reklamu. A to nejen v ČR, ale i v zahraničí. Konec konců jmenovaný článek Ing. Mařka popularitě jak jeho samotného, tak jím prezentovaných představitelů ČAPLH opět významně napomohl.

Odborníci

Za účelový amatérismus profesionální úrovně, přesahující hranice objektivní a slušnosti, se dá bez nadsázky označit tvrzení, že bavorské státní lesy „sice podnikají, ale jsou vždy ve ztrátě.“ Z uvedených slov a kontextu vyjádření vyplývá, že je hospodářský provoz v bavorských státních lesích v důsledku snahy podnikat každoročně ztrátový. Pokud bychom nahlédli do výkazu hospodaření v současnosti reformované BayStafo, fungující na rozdíl od LČR na principu jednotného lesního úřadu, dojdeme k závěru, že např. rok 1997 či 1999 (nemluvě o komplexním hodnocení poválečného hospodaření BayStafo, které by si vzhledem k informovanosti české odborné veřejnosti zasloužilo mnohem širší komentář a vysvětlení jeho v ČR mnohdy velmi zkreslované situace) patří i přes vědomí širokého spektra nevydělečných činností BayStafo jednoznačně k ziskovým, což tvrzení „jsou vždy ve ztrátě“ dostává přinejmenším do konfliktu se skutečností.

Pokud však nahlédneme do údajů o hospodářských výsledcích provozu BayStafo v samotných státních lesích – viz. příložený dopis ministerského ředitele Bavorského státního ministerstva pro zemědělství a lesy, o nichž se pan Kořínek zaslíbeně zmiňuje, dojdeme k závěru, který způsobí šok. Hospodářský provoz ve státních lesích Bavorska, na který se vážou veškeré podnikatelské aktivity BayStafo, je totiž dlouhodobě ziskový a nejméně v posledních sedmi letech s kontinuální pravidelností. Tato skutečnost nejenže popírá objektivitu komentovaného výroku, ale zároveň i veškeré, české společnosti podsouvané teorie o tom, že podnikatelské aktivity státních lesů vedou k jejich ztrátovosti. Není tedy náhodou, že cíle v současnosti realizované reformy BayStafo definitivně potvrzují setrvání u prodeje dříví jakož i většiny lesních prací ve vlastní režii.

Realita

Pravdivost uvedených faktů potvrzuje již zmíněná reakce Bavorského státního ministerstva pro zemědělství a lesy, o níž se mé vyjádření opírá a která byla zaslána na adresu generálního ředitele firmy Economia, a. s., vydávající deník Hospodářské noviny. Vůči citovanému výroku z článku Ing. Mařika se ohradil sám ministerský ředitel Bavorského státního ministerstva pro zemědělství a lesy (funkce podobná náměstku ministra zemědělství ČR) Reinhold Erlbeck, do jehož působnosti spadá oblast LH a lesnické politiky. Překlad jeho dopisu, který byl v podobě kopie zaslán rovněž LČR, uvádím v příloze příspěvku.

Pan Erlbeck mimo jiné k hospodaření BayStafo ve státních lesích píše: „Tento hospodářský provoz ve skutečnosti vytvářel v posledních sedmi letech stále čisté zisky (1997: 4 mil. EUR; 1998: 14 mil. EUR; 1999: 17 mil. EUR; 2000: 1 mil. EUR; 2001: 2 mil. EUR; 2002: 6 mil. EUR; 2003: 2 mil. EUR). V důsledku klesající ceny dříví, celkové hospodářské situace, sucha a kůrovce (přírozeně) se však v těchto posledních sedmi letech dostaly na skromnou úroveň. Přesto jsme na ně hrdí.“

Ponechávám na čtenáři, aby posoudil, zda-li tvrzení pana Kořínka, až podezřele bezbariérově publikované panem Maříkem v HN, splňuje všechny náležitosti nechtěného omylu či záměrné lži.

(Ne)odborníkům aneb „Jak tomu přijít na kořínke...“

Kdyby se snad někdo pokoušel stavět do jedné roviny BayStafo a LČR, je třeba v kostce respektovat alespoň následující: Výkon SSL, ze značné části bezplatná poradenská činnost pro soukromé majetky, realizace cílů a úkolů bavorské státní lesnické politiky, která jednoznačně upřednostňuje stav lesa před maximalizací zisku, organizační struktura BayStafo, statut státního úředníka u personálu znemožňující propouštění z pracovního poměru na základě reorganizačních kroků a zatěžující hospodaření úřednickou rentou, snaha vedení BayStafo o trvalé zachování dostatečně velkého koridoru pro zaměstnání mladé generace lesníků, několika-násobně vyšší personální náklady (prům. měsíční personální náklady např. v roce 2002 u THP cca 3350 EUR /+ náklady na úřednickou rentu/, u dělníků cca 3000 EUR), významně vyšší náklady spojené např. s údržbou objektů, s pěstební činnostmi, náklady spojené s protilavinovou ochranou, které u LČR neexistují, ad., dávají i přes vědomí výše státních dotací jednoznačně najevo, že je nejen jakékoliv srovnání BayStafo s LČR, ale i využití ztrátovosti tohoto úřadu (nikoliv státní firmy obdobné LČR či akciové společnosti Rakouské spolkové lesy) ke kritice záměrů nového vedení LČR silně absurdní a ostudy hodné.

Pokud k uvedeným odlišnostem vezmeme v potaz, že jsou prodejní ceny dříví v Bavorsku srovnatelné s cenami v ČR, nezbude než-li před managementem BayStafo, jeho know-how a zejména stavu jím obhospodařovaného největšího lesního majetku v SRN smeknout a celkové hospodářské výsledky tohoto úřadu vzít na vědomí s uznáním a pochopením. Za uvedené situace a neopomenutí, že BayStafo jako státní úřad na rozdíl od LČR nikdy nepodnikala na trhu s cennými papíry a nespekulovala s finančními prostředky jejich ukládáním do portfolií různých finančních fondů a neměla

tedy možnost navýšení zisku o výnosy z uvedené oblasti, jsou reálné ekonomické problémy tohoto úřadu na zcela jiné rovině, než na které se pohybují diskuse o minulosti, současnosti a budoucnosti LČR. Relativně objektivní srovnání bavorských státních lesů s LČR proto umožní teprve nový státní podnik, jehož vznik je plánován na 1. 7. 2005. Minimálně do roku 2006 jsou tedy jakékoliv komentáře typu vyjádření Ing. Kořínka účelovými desinformačními bludy.

(Ne)zodpovědnost

Vinu za desinformaci české společnosti prostřednictvím Hospodářských novin, však nelze připisovat jen panu Maříkovi, který je za objektivitu zveřejňovaných informací jednoznačně spoluodpovědný a který se občas zabývá komentováním situace kolem LČR, jindy komentáři k problematice potravinářského průmyslu a jindy zase popisuje např. české zemědělce téměř jako vykořisťovatele spotřebitelů (viz. např. jeho příspěvky v HN z prosince 2003). Zodpovědní jsou především ti, kteří desinformační vlny a následné poškození jména českého LH a potažmo celé České republiky a její společnosti vyvolávají.

Spekulativní manipulace s názory odborné a především laické veřejnosti v ČR, jsou spolu s profesionálním vystupováním a aktivitami autorů takových výroků typickým příkladem úrovně morálky a především poctivosti části naší společnosti, která je nezřídka na vině řazení ČR v očích našich západních sousedů mezi země tzv. „druhé kategorie“, na což si jako noví občané EU často stěžujeme a vyhledáváme absolutní většinu důvodů k tomuto hodnocení na straně opačné. Obrovskou ztrátu na naší cti a dobrém jménu pak podporuje fakt, že v ČR jen výjimečně dochází k vyvození zodpovědnosti a trestu za toto velmi často cílené zlo. Již jen málo z nás si pak uvědomuje možná rizika a vedlejší dopady na úrovni mezinárodních, zejména pak diplomatických a obchodních vztahů.

Ačkoliv si vážím odpovědnosti českých lesnických podnikatelů za jejich soukromý majetek a zcela chápu jejich strategii nejen v oblasti kritiky nových podnikatelských záměrů LČR, zavádějící vyjádření v podobě polopравdy či nepravdy tolerovat nemohu. V případě kdybych to udělal, bych totiž neměl čisté svědomí. Otázkou však zůstává, zda-li při frekvencii podobných příspěvků reprezentantů podnikatelského sektoru LH ČR, bezbariérově prezentovaných jak řadou českých médií, tak na půdě např. MZe ČR (viz. letošní jednání LČR, ČAPLH a MZe), a při vědomí stavu české politické scény má ještě smysl o svědomí a podnikatelské morálce v LH ČR hovořit.

Vize a závěr

Běh, na který se vydávají LČR ve smyslu prosazení zdravých myšlenek a snahy přiblížení se lesnický i hospodářsky vyspělým zemím Evropy, není jisté během na krátkou trať, natož pak během bez překážek. S neutichající snahou dnes již ekonomicky a tedy i politicky velmi silné společenské vrstvy podnikatelského sektoru LH o zneškodnění jakýchkoliv snah o změnu obchodní strategie LČR, lze zcela jistě počítat i v budoucnu. Viděno v praktické rovině – vzhledem k překvapením, které pro LČR připravují některá česká média v podobě produktů z až podezřele bezbariérového naslouchání zmiňované skupiny lidí a k politické situaci v zemi, nelze

>> rovněž ani očekávat, že velikost politického prostoru pro realizaci jednotlivých kroků nové obchodní strategie LČR dosáhne potřebných rozměrů.

Více než 11 let spolupráce s představiteli jiné, v evropských podmínkách v mnohém zcela originální filozofie podnikatelských aktivit ve státních lesích, za sebou zanechalo nesmazatelné stopy nejenom v historii českého lesnictví, ale i v povědomí příslušné části společnosti a české politické scény. Přesto se však ukazuje naděje, že by alespoň některé nesrovnalosti a zla, vzniklé na základě transformačních kroků z 90. let, mohly být v systému obhospodařování státního lesa výrazně eliminovány a mohly tak uvolnit prostor pro spravedlivější a morálnější normalitu, obvyklou např.

Překlad dopisu Reinholda Erlbecka, ministerského ředitele Bavorského státního ministerstva pro zemědělství a lesy, do jehož působnosti spadá oblast lesního hospodářství a lesnické politiky, adresovaný generálnímu řediteli Economia, a. s. panu Michalovi Klímovi, vydavateli deníku HN:

Reinhold Erlbeck, Ministerský ředitel Bavorského státního ministerstva pro zemědělství a lesy

Pan generální ředitel, Michal Klíma
Hospodářské noviny – Economia a.s.
Dobrovského 25, 170 55 Praha 7, Česká republika

Mnichov, 07. 10. 2004

Článek z 21. 09. 2004 pana Martina Maříka

Vážený pane generální řediteli,

s velkým zájmem sleduji hospodářství a politiku v naší sousedské zemi České republice. Ve výše jmenovaném vydání z 21. září 2004 zveřejňujete zprávu pana Maříka. V tomto článku jsou bavorské státní lesy uváděny jako příklad proto, že jsou vždy ve ztrátě. Nevím, o která čísla se autor opírá, v každém případě jsou chybná.

Může to možná spočívat v tom, že je současná Bavorská státní správa lesů jednotným lesním úřadem. Zajišťuje tedy výkon státní správy lesů a úkoly odborné

u našich bavorských sousedů. K úplné nápravě však již s největší pravděpodobností nedojde. Řada historických kroků v celém lesnicko dřevařském komplexu ČR je nevratná a jejich následky lze již jen konstatovat a respektovat.

Post scriptum

Německé přísloví „Der Fisch stinkt vom Kopf!“ – „Ryba smrdí od hlavy!“ je plně platné a známé i v české verzi. Přál bych si, aby nová ryba v podobě LČR s novou filozofií podnikání proploovala mezi ostatními, více či méně zapáchajícími staršími dravci pokud možno bez zápachu a za co nejmenšího počtu nárazů do zdí a sítí, které jí do cesty staví rozmanité spektrum mnohdy těch nejhorších lidských vlastností inteligentních protivníků. Jedině dostatečný prostor pro poctivou práci, která se bez kvalitního a korektního systémového a legislativního zázemí, tak jako bez pracovní morálky a svědomí neobejde, je pro mne, jakož i pro celou mladou generaci (nejen) lesníků, základem naděje na optimistickou budoucnost nás všech. >>

Zdeněk Valný,
ředitelství LČR, valny@lesycr.cz

Poznámka autora: Náprava v podobě uvedení faktů na pravou míru prostřednictvím tiskové zprávy HN zveřejňující stanovisko Bavorského státního ministerstva pro zemědělství a lesy se až do dnešního dne, 5. 11. 2004, nedostavila.

správy v soukromém a korporáčním lese a obhospodařuje státní lesy. Je samozřejmostí, že prvně jmenované úkoly nepřinášejí zisky.

Opačně tomu je s obhospodařováním státního lesa. Tento hospodářský provoz ve skutečnosti vytvářel v posledních sedmi letech stále čisté zisky (1997: 4 mil. EUR; 1998: 14 mil. EUR; 1999: 17 mil. EUR; 2000: 1 mil. EUR; 2001: 2 mil. EUR; 2002: 6 mil. EUR; 2003: 2 mil. EUR). V důsledku klesající ceny dříví, celkové hospodářské situace, sucha a kůrovce (přírozeně) se však v těchto posledních sedmi letech dostaly na skromnou úroveň. Přesto jsme na ně hrdí.

Bavorské státní lesy jsou již nyní řízeny jako hospodářský provoz podle přísných ekonomických hledisek. Od 1. července 2005 budou řízeny v podobě ústavu veřejného práva (obdoba státního podniku – pozn. překl.) jako samostatný podnik. Výše jmenovaný jednotný lesní úřad pak již nebude existovat. Podnik bude státní lesy obhospodařovat nezávisle a ve vlastní kompetenci, prodej vytěženého dříví bude tak jako všechny pěstební opatření provozovat ve vlastní režii.

Byl bych Vám zavázán poděkováním, kdyby jste tyto informace mohl předat Vaším čtenářům a autorovi, panu Maříkovi.

S přátelským pozdravem

Reinhold Erlbeck

Semináře pro učitele a pracovníky středisek ekologické výchovy v roce 2004 aneb o lese s lesníky

Lesy České republiky, s. p. spolupracují se členskými středisky ekologické výchovy Sdružení SEV Pavučina již od roku 1999. Jedná se zejména o odbornou a finanční podporu konkrétních projektů jednotlivých SEV, které vyjdou úspěšně z výběrového řízení a podporu výukových programů o lese. Za šest let trvání spolupráce bylo touto formou osloveno již téměř 105 000 dětí. Obsahová stránka programů je zaměřena na tématické okruhy Rostliny a živočichové v lese, Lesní ekosystém, Význam lesa pro člověka a Hospodaření v lese. Pro děti z mateřských škol, žáky základních škol a studenty škol středních vybrali pedagogičtí pracovníci středisek vhodná témata z výše uvedených okruhů a přizpůsobili je jednotlivým věkovým skupinám. V březnu 2004 byly se šesti členy Sdružení SEV Pavučina uzavřeny dílčí smlouvy. Výstupem bude publikace o lese pro děti Lesní čarování pro nečtenáře, která je již čtvrtým dílem úspěšné řady s množstvím námětů pro práci s dětmi ve třídě i přímo v lese (Rezekvítek, Brno), dále Zvukové pexeso zaměřené na poznávání ptáků podle zpěvu (SEV Vila Doris, Šumperk), dva výukové prvky „Galerie stromů“ a „Dub a smrk jako dva svěbytné ekosystémy“, které budou součástí vybavení Lesní školy Jezírko (DEV Lipka, Brno). Podpořeno bude také zpracování a vydání publikace Všeťník (Křivoklátsko, o. p. s.), dřevěné puzzle Brouci (VIS Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou) a dřevěné stavby – altán a vyhlídková plošina v areálu střediska Chaloupky (Chaloupky, o. p. s.).

V loňském roce LČR rozšířily spolupráci se Sdružením středisek ekologické výchovy Pavučina o nový projekt – Lesní vzdělávání pro učitele a pracovníky SEV. V rámci něho jsou připravovány třídní semináře, kde účastníky, formou vycházek do terénu a besed, pracovníci LČR seznamují s hospodařením v lesích v různých územích. Jejich hlavním cílem je seznámit pracovníky středisek ekologické výchovy, kteří provádějí výukové programy o lese a další zájemce z řad učitelů s používanými způsoby hospodaření u LČR, s tvorbou lesního hospodářského plánu a porostních map, s péčí o zvláště chráněná území, základy typologie lesních porostů a celkovou náplní práce lesníků.

Letos byl ve dnech 21. – 23. června ve spolupráci s LS Křivoklátsko již podruhé připraven seminář v křivoklátských hvozdech. První den byla pro účastníky připravena úvodní přednáška Ing. Miroslava Pechy o současných trendech hospodaření v lesích ve správě podniku s důrazem na specifika hospodaření v chráněných územích biosférické rezervace a CHKO Křivoklátsko a spolupráci s institucemi ochrany přírody. Dopolední blok byl věnován historii lesnictví a pěstování lesa. V odpoledním bloku byla pozornost zaměřena na metody v ochraně lesa, těžbu, myslivost a lesnické plánování. Tato témata pak vystřídal večerní přednáška odborného pracovníka Správy CHKO Křivoklátsko Ing. Pavla Mouchy o plánech péče o chráněná území. Druhý den se účastníci vydali za doprovodu Ing. Miroslava Pechy

a revírníka LS Křivoklátsko Miroslava Pechy ml. po lesní naučné stezce Šipín – PR U Eremita a do lesů revíru Kouřimec. V průběhu trasy se seznámili s metodami ochrany lesa a náplní práce revírníka. Pozornost byla věnována mimo jiné také výchovným zásahům a způsobům obnovy v hospodářských lesích. Program třetího dne byl zaměřen na myslivost – účastníky semináře provedl oborou Lány oborník Štěpán Stanický a také na problematiku zpracování dřeva jako důležité obnovitelné suroviny – účastníci navštívili pilu Blatno Dřevařské a lesnické společnosti Jesenice.

Seminář pod názvem Krásnou Vysočinou proběhl ve dnech 16. – 18. září ve Středisku pro vzdělávání a výchovu v přírodě, o. p. s. Chaloupky. Pracovníci SEV a učitelé ZŠ, za doprovodu zástupce lesního správce LS Třebíč Ing. Radka Koudely, navštívili naučnou stezku LČR Bažantnice u Třebíče a mohli si také vyzkoušet vyplnit pracovní listy k této stezce pro děti, které je interaktivní formou seznamují s historií a druhovou rozmanitostí území, významem lesa v krajině, s hospodařením v tamních lesích a s metodami jejich ochrany. Odpolední přednáška spojená s besedou byla věnována LČR – struktuře podniku, plnění Programu 2000, přírodě blízkým způsobům hospodaření, spolupráci LČR s Českým svazem ochránců přírody, Klubem českých turistů, členskými středisky ekologické výchovy Sdružení SEV Pavučina a průběhu školního projektu Les ve škole – škola v lese. Večerní program pak zpestřila beseda s Ing. Jaromírem Rábem, lesníkem ve výslužbě a autorem knih s lesnickou tematikou například Kouzlo lesa, Beskydské rekvie nebo Klenoty lesa. Další dva dny se účastníkům semináře věnoval zástupce lesního správce

LS Jihlava Ing. Přemysl Voborník. Byla připravena exkurze do NPR Velký Špičák a pozornost byla zaměřena na témata les a myslivost, škody zvěří, přirozená obnova lesa, náplň práce revírníka, způsoby těžby dřeva, využití jednotlivých druhů dřevin v dřevozpracujícím průmyslu a hospodaření v chráněných územích. Účastníci navštívili také rašeliniště „V lisovech“ s botanikem Mgr. Jaromírem Švarcem a večer shlédli videopořady s lesnickou tematikou.

Zasmušilé Jeseníky ponořené do mlhy přivítaly účastníky další z připravených exkurzí ve dnech 23. až 25. září. Odbornou náplň exkurze připravil Ing. Tomáš Pospíšil, lesní správce LS Loučná nad Desnou a organizačně vše zajistilo Středisko ekologické výchovy Vila Doris v Šumperku. Úvodní přednášku spojenou s besedou o hospodaření v lesích ve správě podniku a představení LS Loučná vystřídal druhý den vycházka do lesů v okolí Koutů nad Desnou a beseda s ornitologem Jiřím Růžičkou o zvyšování biologické ochrany lesa vyvěšováním budek pro zpěvné ptactvo, sovy a dravce. Účastníci si během semináře měli možnost prohlédnout také porostní mapy a množství lesnických pomůcek. Třetí den byl věnován problematice ochrany NPR Rejvíz, způsobům hospodaření ve zvláště chráněných územích, výchovným zásahům a způsobům obnovy v hospodářských lesích. Účastníkům se věnovali revírníci LS Jeseník Pavel Dvořák a Jan Bajza.

Čtvrtý seminář proběhne ve dnech 21. – 23. října na polesí Komorní hrádek LZ Konopiště. Je připravena také exkurze do arboreta Školního lesního podniku Kostelec nad Černými lesy. Odbornou náplň semináře připravuje Ing. Zdeňka Hajleková z KI Brandýs nad Labem a organizačně ho zajišťuje Ekologické centrum hl. m. Prahy Toulcův dvůr.

Všem jmenovaným náleží velké poděkování za pečlivou přípravu náplně těchto seminářů a za čas, který jejich účastníkům věnují. Díky nim se tito lidé, kteří dlouhodobě pracují s dětmi a mládeží, mohou dozvědět mnoho nového o hospodaření v lesích a celkové náplni práce lesníků.

Školní projekt Les ve škole – škola v lese

LČR již šestým rokem spolupracují se Sdružením Tereza, o. s., na školním projektu Les ve škole – škola v lese. Za jeho úspěch na školách a domech dětí a mládeže hovoří fakt, že v současné době je do něho zapojeno přes 1200 základních škol a závěrečné zprávy, které od nich každoročně přicházejí, svědčí o praktické využitelnosti projektu. Jeho cílem je přiblížit dětem zajímavou a pro ně přitažlivou formou lesní ekosystém jako komplex ve kterém je vše propojeno vzájemnými vazbami. Lesu a životu v něm se zde věnuje 26 pracovních listů, kde formou krátkých textů, kvízů, hádanek, křížovek a doplňujících obrázků se mohou děti naučit mnoho nového o lese a péči o něj. Pracovní listy pro děti pak doplňuje metodika pro učitele, kde jsou jednotlivé pracovní listy podrobněji rozebrány a pro rozdílnou náročnost listů je u každého také uveden vhodný věk dětí. Z došlých dotazníků k projektu víme, že učitelé využívají jednotlivé pracovní listy nejen v hodinách přírodopisu a přírodovědy, ale také v matematice, chemii, dějepise nebo i výtvarné a hudební výchově.

Mimo výuku ve škole jsou pracovní listy a další součásti projektu, jako publikace Lesní čarování I., II. a III. díl nebo

lesní obrázkový kalendář, využívány také v různých přírodovědných kroužcích. Učitelé na základních školách, kteří se do projektu zapojili, mají také možnost se domluvit s pracovníky nejbližší lesní správy nebo lesního závodu v okolí na besedách a vycházkách pro děti. Učitelé se zmiňovali v závěrečných zprávách z projektu o dobré spolupráci například s lesními správami Frýdek-Místek, Vítkov, Bystřice pod Hostýnem, Luhačovice, Hořice v Podkrkonoší, Mělník, Litoměřice, Přimda, Ledec nad Sázavou, Železná Ruda, Nové Město na Moravě nebo Vodňany. Konkrétní výsledky práce s projektem zaznamenané do závěrečných zpráv z projektu učitelé s dětmi každoročně zasílají na Sdružení pro ekologickou výchovu Tereza v Praze. Učitelé zde uvádějí, jak se jim s jednotlivými částmi projektu pracuje a sdělují své zkušenosti získané při výuce. Spolu s těmito cennými informacemi však vždy přijde i velké množství krásných kreseb, maleb a básniček od dětí. Někdy nechybí ani fotky z besed s lesníky a procházek do lesa, s popisem různých her, které se dají hrát s dětmi přímo v lesním prostředí. Závěrečné zprávy se každoročně vyhodnocují a učitelé s dětmi, jejichž zprávy jsou vyhodnoceny jako nejzdařilejší, se pak za odměnu zúčastňují expedic do různých CHKO v ČR.

Semináře k projektu

O projektu se učitelé mohou dozvědět z nabídek, které Sdružení Tereza zasílá na všechny ZŠ v České republice nebo prostřednictvím jednodenních seminářů k projektu, které pořádáme společně s tímto sdružením na pedagogických centrech v regionech. Na těchto seminářích jsou učitelé podrobněji seznámeni se všemi materiály k projektu a vždy jeden z učitelů, který již s projektem pracuje, ostatním sděluje, jak nejlépe se dají materiály využívat při výuce ve třídě i přímo v lese nebo v různých zájmových kroužcích. Na seminářích jsou také přítomni pracovníci ředitelství LČR a místu konání nejbližšího krajského inspektorátu a lesní správy. Od nich se učitelé dozvědí o činnosti LČR a jejich aktivitách v ekologické výchově.

Letos podruhé jsou pro učitele připraveny i tři třídení semináře. První z nich se uskutečnil 16. – 18. května v rekreačním středisku Paskov ve spolupráci s LS Frýdek-Místek. Beskydskými lesy účastníky provázela lesní správce LS Frýdek-Místek Ing. Jan Rohan. Druhý seminář se konal 4. – 6. října v informačním středisku LČR Zátoň LZ Boubín a třetí proběhl 3. – 5. listopadu v rekreačním středisku Dlouhý ve spolupráci s LS Nasavrky. Učitelé si v jejich průběhu vyzkouší různé formy práce s projektovými materiály a řadu praktických aktivit, které budou moci použít při práci s dětmi. Během přednášek a exkurzí s lesníky se také blíže seznámí s náplní jejich práce.

Vzhledem k tomu, že byl o semináře o lesním hospodaření pro pracovníky středisek ekologické výchovy i pro učitele k projektu Les ve škole – škola v lese značný zájem a setkaly se v minulém roce i letos s množstvím kladných ohlasů od jejich účastníků, chceme s jejich pořádáním i nadále pokračovat. Komunikaci lesníků s těmito lidmi vnímám, a myslím že nejen já, jako jeden ze základních předpokladů pro zlepšení prestiže jejich povolání.

>>

Mgr. Eva Dlabolová,
ředitelství LČR, dlabolova@lesycr.cz

Josef Ressel

český lesník a vynálezce

V roce 2003 jsme si připomněli 210 let od narození českého lesníka a vynálezce Josefa Ressla. Jeho jméno je ponejvíce spojováno s jeho převratným vynálezem v lodní dopravě – vynálezem lodního šroubu. Málokdo však ví, jaká byla jeho dráha životní a profesní.

Osobní a rodinné poměry Josefa Ressla

Josef Ressel se narodil 29. 6. 1793 v Chrudimi v domě č. p. 124/I v tzv. Široké ulici. Resselovi rodiče Antonín Heřman Ressel a Marie Anna, rozená Konvičková, se přistěhovali do Chrudimi někdy v roce 1791 nebo 1792, kdy se Resselův otec stal v Chrudimi výběrčím mýta a nápojové daně. To již měli syna Františka Antonína, nar. 17. 1. 1791 v Čížkovicích (okr. Litoměřice). Kromě

Josefa se manželům Resselovým narodily v Chrudimi i dvě dcery a to: Viktorie 16. 2. 1795 a Marie 15. 5. 1797. Resselův otec byl sice německé národnosti, ale matka byla Češka, a protože německy moc neuměla, mluvilo se v Resselově rodině česky.

Malý Josef chodil v Chrudimi do trojtřídní chrudimské městské školy – trojtřídky. Jelikož byl nadaný a dobře se učil, poslali ho rodiče k příbuzným do rakouského Lince, kde od roku 1806 navštěvoval gymnázium. Podle literatury jej na toto gymnazijní studium připravil katecheta kapucín Donulus Kora vyučováním latiny.

Roku 1809 byl přijat do tzv. bombardýrské dělostřelecké školy v Českých Budějovicích. Byl však tělesně slabý a tak ho do vojenské služby nepřijali, a proto roku 1812 odešel do Vídně, kde studoval na univerzitě. Na radu svých profesorů se ucházel o stipendium na lesnické akademii v rakouském Mariabrunu, na které se stal od roku 1814 jejím posluchačem a kterou dokázal ve zkráceném termínu úspěšně absolvovat.

Podle neověřené legendy se stal posluchačem v důsledku přízně Františka II., kterého na Ressla jako výborného kreslíře upozornil Resselův krajan Jelínek, císařův komorník.

Po lesnických studiích nastoupil v roce 1817 v Kraňsku na místo lesníka a roku 1821 se stal lesmistrem v přímořském městě Terstu, kde si ověřoval své experimenty s lodním šroubem.

Jiný historický pramen uvádí, že se v roce 1814 stal žákem lesnického učiliště v Mariabrunu. Po dvouletém studiu na tomto učilišti s výborným prospěchem musel však Ressel pro nedostatek prostředků školu opustit a stal se roku 1817 lesním – (agente forestale) v Krajíně. Faktem však zůstává,

že lesnickou činnost opravdu provozoval, a tu bez příslušného vzdělání dělat nemohl. Podle sbírky okresního muzea v Chrudimi zastával do roku 1848 různé úřady v Terstu, Montoně a Benátkách a od roku 1848 do své smrti byl nejdříve podintendant později intendant v Terstu.

30. 10. 1821 se v Terstu poprvé ženil s osmnáctiletou Jakobínou von Orebich. Z manželství se narodily 3 děti: Rudolf, naposledy finanční komisař ve Splitu, syn Ferdinand, přístavní kapitán v Mugii, naposledy diurnista při popl. Úřadě v Terstu a dcera Klementina. Manželka Jakobina však umírá již v roce 1826 a vdovci s malými dětmi nezbyvá, než aby se znovu oženil. Učinil tak po čtyřech letech vdovství, kdy uzavřel sňatek s Terezií Kasteličkovou. Z druhého manželství byly tyto děti: Karolina, Amálie, Pavlína, Jindřich, Albert, August a Julius. Z těchto 7 dětí se dožili dospělého věku pouze 3 – Jindřich, Albert a Pavlína. J. R. prožíval svůj život daleko od rodných Čech v tehdy rakouském Přímoří v poměrech více než skromných, ve starostech o četnou rodinu a v pilné úřední práci, která jej vedla i na občasně inspekční cesty. Při jedné z nich v noci z 9. na 10. 10. 1857 v Lublaňském hostinci umírá na malárii, kterou dostal v močálovitých lesích okolo Lublaně. Je pochován v Lublani na hřbitově u sv. Krištofa.

Lesnická činnost Josefa Ressla

Jeho lesnická činnost je spojena s jím Rakouského mocnářství (zejména Slovinsko a Terst). Zde působil při nejrozličnějších lesnických činnostech souvisejících především se zajištěním dřeva pro stavbu lodí a se zalesňováním Istrie. Ve své první lesnické službě v zapadlém Pleterjachu v Dolní Krajíně v letech 1817 – 1820 zvelebil zanedbané lesy, vypracoval jejich mapy a vybudoval lesní cesty. Jeho práce psané německy se týkaly širokého okruhu oborů – napsal návod k rychlému a správnému výpočtu ploch, navrhl dálkoměr, sepsal dějiny přímořských lesů, věnoval se problému vývozu dřeva v Rakousku, zejména však zalesňovacím pracem Istrii, což bylo jeho celoživotní lesnické dílo. Kromě toho se zabýval ještě pěstováním kvalitních dubů k výrobě kulatiny pro stavbu lodí, vynalezl přístroj k zjišťování kvality dřeva a vypracoval projekt na výrobu ohýbaného dřeva. Ressel své služební povinnosti plnil neobyčejně svědomitě, ale jeho návrhy na zlepšení lesního hospodářství našly u nadřízených jen malé pochopení.

Nesmrtelná spirála – vynález lodního šroubu

Použití k pohonu lodi Archimédova šroubu napadlo počátkem 16. století geniálního italského učenice a malíře Leonarda da Vinci. Josef Ressel nápad s Archimédovým šroubem nosil stále v hlavě a věřil, že právě to je cesta, která pohon lodí usnadní. Na rozdíl od desítek svých předchůdců dokázal

stanovit jeho správný tvar a velikost a vymyslet i jeho nejvhodnější umístění na lodi. Po řadě výpočtů a zkoušek dospěl k poznatku, že největšího výkonu loď dosáhne umístěním šroubu, dlouhého půl závitu, vodorovně pod záď lodí před kormidlo. Nejprve se při pokusech s drobnými modely přesvědčil, že jeho řešení je správné a pak začal shánět nejen prostředky, ale i majitele větší lodí. Příležitost se naskytla roku 1826 na jedné šestitunové bárce, kde poháněli šroub dva muži silou svých paží. Experiment byl sice úspěšný, roku 1827 dostal na vynález na dobu dvou let dokonce příslušný patent (Privilej), ale peníze ani zájemce na další pokusy se mu sehnat nepodařilo.

Teprve roku 1829 se dohodl s bohatým obchodníkem Ottaviem Fontanou, že zaplatí stavbu lodí, na níž se lodní šroub vyzkouší. Dohodli se, že Ressel nechá ve vhodné strojírně v Paříži vyrobit potřebné lodní součásti, aby se mohly na plavidlo co nejdříve namontovat. Jenomže nadšený Ressel byl při těchto jednáních příliš důvěřivý a v obchodních záležitostech se mnoho nevyznal, takže se nechal partnery umluvit a prozradil jim celou podstatu svého vynálezu dříve, než s nimi uzavřel smlouvu. Záhy se ve Francii a Anglii objevila celá řada falešných „vynálezců“, kteří si Resselův vynález přisvojili, vydávali ho za své vlastní nápady a spor o prvenství se pak vlekl dlouhá desetiletí.

Loď Civetta (sova) však i přesto byla dokončena. Byl to 21 m dlouhý parník o nosnosti 33 tun vybavený dvouválcovým vahadlovým parním strojem, který poháněl Resselův lodní šroub. 4. srpna 1829 vyplul z terstského přístavu na moře. S plavbou byli zpočátku nadmíru spokojeni, protože byla plynulá a rychlejší než na jiných plavidlech. Bohužel měděné potrubí letované cinem prasklo a tato malá závada byla příčinou toho, že policie další plavby zakázala.

Tento vynález znamenal zásadní obrát v rozvoji námořní paroplavby 1. poloviny 19. století. Ressel díky svému umístění lodního šroubu na zádi lodí mezi zadním vazem a kormidlem se stal průkopníkem tohoto nového pohonu lodí, nahrazující kolesový mechanismus.

Josef Ressel marně usiloval o uznání priority vynálezu lodního šroubu. Teprve 9 let po jeho smrti, přiznala akademie věd ve Washingtonu nestranným rozhodnutím prvenství J. Resselovi, jehož prioritou je od té doby uznávána.

Všestranný a nadaný vynálezce

V mládí se zabýval Josef Ressel zeměměřičstvím a vydal několik prací, zabývajících se výpočtem výměr a návrhem dálkoměru. V pozdější době navrhl používání železa při stavbě lodí a mostů, zpracoval plán na úpravu terstského přístavu, splavování řeky Neretvy, plán úpravy Nilu a zavláždění Egypta, navrhl zřízení pneumatické pošty mezi Terstem a Vídní a vynalezl optický polní telegraf. Je autorem učebnice: Nautická geometrie.

Další vynálezy Josefa Ressla a jeho syna Jindřicha

Lisovací válcový stroj, šroubový lis na víno a olej, válcový

mlýn, přístroj k vyluhování barev, kuličkové ložisko bez tření a mazání, ale i pluh s redukováním třením či mechanismus divadelního jeviště – to jsou další vynálezy Josefa Ressla. Vynálezecké činnosti se také věnoval jeho syn Jindřich. Bohužel ani jeho vynález říditelného šroubu či návrh remorkérů o ocelových lanech nezajistily svému tvůrci odpovídající ocenění a dostatečné hmotné zajištění.

Pomníky a památníky Josefa Ressla

Památek připomínající Josefa Ressla můžeme najít hned několik jak u nás, tak i v zahraničí. První vzpomínkou na něj je deska na jeho rodném domě v Chrudimi z 29. 6. 1861 s nápisem: „V tomto domě narozen jest dne 29. června 1793 Josef Ressel vynálezce parní lodí šroubové“. 18. 1. 1863 byl slavnostně ve Vídni odhalen pomník J. R. Původní text měl znít: „Josefu Resselovi, vlastní Rakušanu, národností Čechu, který první ze všech použil šroub k pohonu parních lodí roku 1827.“ Před odhalením byly však odseknuty slova „národností Čechu“. O mnoho let později vybudoval lesnický spolek pro Krajinu a Přímoří J. R. na hřbitově v Lublani pomník, o jehož udržování se staral.

Další vzpomínkou na J. R. je pomník v jeho rodné Chrudimi od sochaře Ladislava Šalouna, který byl odevzdán veřejnosti 15. 6. 1924.

Časově posledním pomníkem je pomník v místě jeho úmrtí – v Lublani. Byl slavnostně odhalen 21. 11. 1937 především zásluhou Sdružení jihoslovanských inženýrů a architektů v Lublani, před technickou fakultou tamější univerzity.

Literární ztvárnění J. Ressla

J. R. vzbudil nejdříve zájem techniků a historiků, kteří faktograficky zaznamenali hlavně jeho vynálezy a objevy. První životopis založený na důkladném studiu pramenů a dokumentů, zvláště v Technickém muzeu ve Vídni a v Chrudimi, napsal B. Lipský. Beletristickou podobu má až životopisné vyprávění Jana Severina „Ohnivá perutě“ z roku 1943 a biografický román Zdenka Pluhaře „Bronzová spirála“, vydaný v roce 1953.

Slovo závěrem

Josef Ressel byl člověk houževnatý, přímé povahy, který se neuměl chovat ponížene. Jeho horká hlava, vynálezavý duch byly pro nadřazené nežádoucí, očekávali spíše poslušné plnění povinností a nepřáli si, aby je svými návrhy rušil v klidu pracovního stereotypu. Ressel si byl vědom své duševní a morální převahy a někdy to nedokázal zakrýt.

Základní příčiny ztroskotání tvůrčích plánů J. Ressla byly dvě. Bezmezná důvěřivost a lehkověrnost, již využívali obchodní partneři. O co více měl tento bohatýr ducha se záplatami na kolenou technického nadání, o to méně měl obchodní schopnosti. Druhou příčinou byl konzervatismus metternichovského Rakouska, které nepřálo novotám a jehož nepružný byrokratický aparát kladl Resselovým patentům do cesty nepřekonatelné překážky. >>

Svatopluk Soucha,
LZ Konopiště

Rekonstrukce oken na zámku Židlochovice

Zámek Židlochovice je hodnotná monumentální barokní stavba na starších základech s pozdějšími stavebními úpravami. Jedná se o kulturní a historickou dominantu situovanou na prodloužené ose historického centra obce. První zmínky jsou datovány do první poloviny 14. století, kdy se hovoří o tvrzi obehnané hradbou a vodním příkopem. V průběhu dalších staletí prošla budova mnoha změnami od renesance přes francouzský klasický barokní sloh až po rakouský neoklasicismus. Za tuto dobu zámek změnil mnohokrát majitele, po první světové válce v roce 1918 připadl československému státu a stal se letním sídlem tehdejšího prezidenta T. G. Masaryka. Po roce 1920 ho dostaly do správy Československé státní lesy, Lesní závod Židlochovice, dnes Lesy České republiky, s. p. V levém křídle jsou umístěny kanceláře lesního závodu, vlastní budova zámku slouží jako hotelové zařízení pro lovecké hosty.

Lesní závod Židlochovice jako správce a provozovatel zámku Židlochovice se stará o údržbu a opravy, což stojí nemalé provozní prostředky, které hradí ze svých zdrojů. Mezi jinými opravami vyvstala jako nevyhnutelná výměna oken, která jsou ve velmi špatném stavu, zejména mechanickém. Okenní křídla jsou vesměs značně svěšená vlivem porušené struktury dřeva. Tím dochází k tomu, že okna nelze řádně zavírat a vznikají značné netěsnosti, jež mají za následek nadměrný únik tepla, což klade zvýšené nároky na vytápění a s tím spojené náklady.

Vedení LZ Židlochovice proto v roce 2002 rozhodlo, že přistoupí k postupné výměně vadných oken. Bylo zadáno zpracování projektu výměny oken a předběžný rozpočet na celou akci byl vyčíslen částkou cca 9 mil. Kč. S realizací se uvažovalo ve dvou etapách v letech 2004 a 2005. Ve spolupráci s generálním ředitelstvím LČR v Hradci Králové byla vytvořena finanční rezerva na tuto akci. Pro ilustraci o jaký objem prací půjde uvádíme, že v roce 2004 se počítá s výměnou 130 oken, v roce následujícím zbylých cca 100 oken.

Po delších konzultacích a vyjasňování stanovisek o podobě nových oken mezi investorem výměny LČR a Národním památkovým ústavem v Brně bylo počátkem roku 2004 odsouhlaseno a vyrobeno vzorové okno, po jehož schválení bylo možnou přistoupit k vlastní realizaci výměny. Na základě projektové dokumentace bylo vypsáno výběrové řízení, kterého se zúčastnilo 5 firem, působících v tomto oboru. S vítěznou firmou byla uzavřena smlouva o dílo a byl vypracován podrobný harmonogram prací, protože samotné práce probíhají za běžného provozu zámku, pouze

s mírným omezením. V současné době po prvotních potížích spojených s opravami každé staré budovy, kdy po vybourání starého okna vypadne kus zdiva, se akce poměrně dobře rozjíždí a věříme, že koncem příštího roku se zámek Židlochovice zaskví v celé své kráse s novými okny, která podtrhnou jeho význam pro reprezentaci LČR a celé vlasti ve světě.

Z kontrolních dnů vzešly nové požadavky na konečnou podobu oken, které přesahují rámec projektové dokumentace a které nebyly obsaženy v zadávacích podmínkách pro výběrové řízení. Jedná se o tyto změny:

- Hrana šambrány (štukové špalety, okna) bude upravena do profilu podle vybraného vzorového okna na věži zámku, na místo původní rovné hrany.
- Vnější okenní parapety v současné době měděné budou v novém provedení nahrazeny buďto parapety olověnými, nebo budou úplně vypuštěny a parapet bude upraven hydrofobizační stěrkou, nebo nátěrem (což je z hlediska životnosti a údržby nevhodné – obnova nátěru cca po 3 letech) v projektu jsou navrženy parapety měděné, požadované a z hlediska památkového jedině přípustné parapety olověné jsou dražší, což je navýšení proti projektu.
- Povrchová úprava oken je požadovaná trojitým nátěrem na místo máčení a nástřiku z důvodu přílišné lesklosti a dokonalosti nátěru.
- Původní interiérové okenice včetně kování budou osazeny na nové pevné vnitřní rámy, barevnost bude individuálně

přizpůsobena povrchové úpravě interiéru – v projektu je uvedeno, že interiéry budou řešeny jednotlivě okno od okna podle konkrétních podmínek.

- Projektová dokumentace neřeší okna do průčelí, která provedením odpovídají oknům navrhovaným a budou opravena, dále dveře na terasu v přízemí, které byly uvažovány řešit samostatně s dodavatelem po výběrovém řízení, a to v konstrukci dosavadní a po konzultaci s Národním památkovým ústavem, protože jsou odlišná od projednané konstrukce oken: na tato okna bude uzavřena nová smlouva s dodavatelem prací v cenových relacích odpovídajících celkové zakázce na výměnu oken.

Výše uvedené změny vyžadují navýšení cen při realizaci výměny oken o více než 20 %. V zásadě však nemění podstatu vyhlášeného výběrového řízení. Celková částka navýšení byla projednána s Odborem investic na ředitelství LČR a dále s dodavatelem prací. Na tyto vícepráce byla uzavřena smlouva formou dodatku ke smlouvě vzniklé na základě výběrového řízení. Další požadavek Národního památkového ústavu, vzniklý dne 4. 6. 2004 při kontrolním dni, aby investor zajistil restaurátorské opravy kamenných ostění oken, nelze z důvodu finanční náročnosti splnit. Odborník v oboru Dimitrij Neuwirth po prohlídce kamenného ostění vyčíslil náklady na restaurování 1 okna částkou cca 10 000 Kč, což při počtu restaurovaných oken na celém objektu dává částku převyšující 3 mil. Kč.

Není možné ani výběrové řízení zrušit a výměnu oken nerealizovat s ohledem na to, že téměř 1/3 oken je již dodavatelem vyhotovena a vestavěna a musela by být v souladu s uzavřenou smlouvou uhrazena.

Protože restaurování ostění oken nebylo v zadávacích podmínkách výběrového řízení a jedná se o další požadavek Národního památkového ústavu ve finančním navýšení, které nemůžeme v současné době finančně pokrýt, navrhuje při výměně oken zachovat stávající překrytí kamenného ostění štukovou omítkou a do budoucna připravit projektové a finanční zajištění výše uvedených restaurátorských prací v součinnosti s plánovanou opravou fasády celého zámku Židlochovice.

»»

Tomáš Blaha,
LZ Židlochovice

K reformě státního podniku Lesy České republiky

Lesy České republiky (dále LČR) připravují jednu z největších reforem ve své historii. Situace dospěla do stadia, kdy jsou strategické změny nezbytnou součástí dalšího perspektivního vývoje tohoto státního podniku. Na základě závěrů zjištění Nejvyššího kontrolního úřadu pro-
věřuje Úřad pro ochranu hospodářské soutěže smluvní vztahy s obchodními partnery LČR.

Co konkrétního tento státní podnik čeká? Půjde o komplex nových opatření nejen vůči podnikatelským subjektům, ale také ve vlastní organizační struktuře. LČR přitom nezamýšlejí volit cestu investic do podnikatelské sféry ani vykonávat pěstební nebo těžební práce s vlastními zaměstnanci. Spolupráce s podnikateli v lesním hospodářství bude pokračovat, ale za zcela nových, transparentních podmínek. Pracovní činnosti i v komplexním pojetí budou odměňovány za skutečně vykonanou práci. Procesy plánování a pohybu dřevní hmoty by měly přejít do rukou LČR, tj. organizace pověřené obhospodařováním státních lesů, jako je tomu ve všech lesnických rozvinutých zemích Evropské unie.

Všechny smlouvy uzavřené bývalým vedením státního podniku LČR byly podrobeny expertnímu zkoumání, na jehož základě se nové vedení podniku rozhodlo požádat Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, aby tyto smlouvy prověřil. Současný systém postrádá transparentnost, vede k nevyužívání potenciálních možností lesa a v konečném důsledku i k velkým finančním ztrátám pro LČR.

Vstup do Evropské unie umožňuje hlubší srovnání hospodaření LČR z právního i hospodářského hlediska s nejvyspělejšími státy Evropy. Základním prvkem nové strategické koncepce je proto objektivní a fundovaná analýza státního lesnického sektoru v rámci Evropské unie, kterou několik měsíců zpracovávala skupina nezávislých odborníků. LČR si nemohou dovolit

nerespektovat úspěšné trendy hospodaření jiných evropských států, jako například Švédska, Finska, Rakouska nebo německého Bavorska. Z hlediska zisku a vyváženosti dopadu poslání státního lesa na přírodu, společnost a ekonomiku jsou tyto státy v průměru několikanásobně úspěšnější, a to při podstatně horších produkčních podmínkách.

Lesy České republiky po roce 1989

Lesy v majetku státu – jejich stav a úroveň organizační správy jsou od pradávna exemplárním měřítkem přístupu státu k užívání přírodních zdrojů. Požadavky na správu státních lesů stoupají spolu s vývojem společnosti. Do popředí priorit přicházejí stále více mimoprodukční (celospolečenské a ekologické) funkce lesa, které je povinná správa zajišťovat. Paralelně se však zvyšuje i význam maximálního ekonomického zhodnocení lesa jako důsledek kontinuálního poklesu cen dříví a celkového hospodářského vývoje. Z těchto důvodů byly nuceny všechny lesnické rozvinuté země v západních státech uskutečnit převážně v 90. letech správní reformy svých lesních majetků.

Zatímco u vyspělých evropských zemí byly změny podmíněny vývojem tržního hospodářství Evropské unie a politicko-sociálních hodnot, volila Česká republika v roce 1992 v Evropě zcela neobvyklou cestu – rozčlenění státních lesů na státní podnik LČR a dodavatele komplexních lesnických služeb, převážně akciové společnosti v soukromém vlastnictví, vzniklé předáním

podstatné části státního majetku (stavby, zařízení, stroje) na základě delimitačních protokolů. Podstatou této transformace bylo vytvoření systému zadávání komplexních zakázek. LČR prodávaly přes 90 % své ročně stanovené těžby dříví nastojato. V rámci několikaleté zakázky prováděly lesní akciové společnosti všechny lesnické práce v určité oblasti. V lesnických vyspělých zemích Evropské unie státní lesy zadávají jednotlivé pracovní úkony podnikatelům diferenciatně, převážně na základě výběrového řízení. Prodej dříví a všechny ostatní logisticky důležité správní procesy si organizují samy.

Přestože k této důležité transformaci českého lesnictví chybí prakticky jakékoliv oficiální fundované podklady, hospodařily LČR v této fázi vývoje společnosti zdánlivě uspokojivě, především v rovině celkového zlepšení stavu lesa. Dodavatelé komplexních zakázek sice většinou zaručovali včasné zpracování nahodilých těžeb a plnění lesních hospodářských plánů, ale funkčnost tohoto systému se postupně stávala netransparentní, zejména s ukončením kalkulačního programu KALK (např. nebylo možné stanovit objektivní ceny dříví, vykazovat absolutní náklady na výrobu, míra zisku u podnikatelů byla skrytá v ceně prodaných sortimentů). Systém celkově začal stagnovat a vedl k nárůstu administrativních struktur u LČR, k nejasným kompetencím a k prolínání i k dublování lesnických činností (např. při evidenci odběru dříví). Důsledkem nepřehlednosti byly i pokusy o korupci a zvýhodňování některých odběratelů dříví.

Zvyšující se stupeň netransparentnosti v činnostech LČR vedl k důrazné kontrole ze strany jejich zakladatele – Ministerstva zemědělství České republiky. Výsledkem šetření bylo odvolání vedení LČR (2003) a zpráva Nejvyššího kontrolního úřadu o zákonných i ekonomických nedostatcích (např. Hradecká lesní dřevařská společnost, a. s.) v jejich hospodaření.

Vzniklá situace dala podnět k celkovému zamyšlení nad posláním a cíli LČR, vyvolala úvahy o efektivnosti vzniklých struktur v lesním hospodářství a v neposlední řadě i o konkurenceschopnosti a postavení LČR v nadnárodním měřítku Evropské unie. Dosavadní systém byl postaven na falešném alibismu jeho představitelů (konservativnost a nezáměr o vývoj státních lesů v Evropě, který dokumentuje neexistence jakýchkoliv vědeckých prací či studií) a těžil z naprosté a záměrně zkrácené informovanosti o vývoji lesního hospodářství v Evropské unii (např. nesprávné dogma o ziskovosti LČR jako jediného subjektu obhospodařujícího státní lesy v Evropě či zasahování státních lesů do obchodního dřevařského sektoru). V konečném důsledku pak přinášel určitým skupinám podnikatelů obrovské zisky na úkor státu.

Vstupem do Evropské unie vyslovila Česká republika jasné ano k dodržování principů demokracie a volného trhu. Významné komplexy přírodních zdrojů jsou vždy nejdůležitějším měřítkem schopnosti a přístupu státu. LČR jsou tímto svojí rozlohou (1 343 000 ha) a 52% podílem celkové výměry lesních porostů v ČR postaveny vstupem do Evropské unie do nové role.

Reorganizace státních lesů v Evropě

Vývoj většiny státních lesů v Evropě byl silně ovlivněn na jedné straně majetkoprávními uspořádáními v jednotlivých zemích po obou světových válkách, na straně druhé pak i stupněm ziskové demokracie a od něho se odvíjejícího tržního hospodářství.

Zatímco bývalé komunistické země ekonomicky i rozvojově stagnovaly a hospodařily z podstaty zanechané předešlými generacemi, měly západní státy možnost téměř neomezeného rozvoje. Lesy v majetku států měly však téměř všude výsadní politicko-sociologické postavení a nebyly vystaveny konkurenčnímu tlaku jiných podnikatelů. Tím se mohla z velké části vyvíjet odborná úroveň, ale zároveň se stále více zvyšoval rozdíl k narůstající efektivitě soukromého sektoru a důsledkem byla stoupající závislost na státním rozpočtu.

Silně rostoucí personální náklady a motivací nepodložená efektivita pracovníků sice nutily státní lesy k postupnému předávání jednotlivých výrobních činností na podnikatelské subjekty, ale nesamostatnost v managementu řízení, spojená s velkou konzervativností tohoto odvětví, představovala nadále vážnou překážku celkového hospodaření i sledování vytyčených cílů. Celkový pokles cen dříví v Evropě začátkem 90. let byl prvním vážným podnětem k diskusi o formě státních lesů. Vznik Evropské unie silně ovlivnil státní rozpočty jednotlivých zemí, které začaly hledat racionalizační opatření, jejichž výslednicí byly snahy o reformy, organizační rozčlenění či privatizaci státních lesů.

Rakousko

Tento trend se nejvýrazněji projevoval u zemí s hospodářsky významným podílem státních lesů a silnou lesnickou tradicí. Asi nejrazantnější změny se uskutečnily v Rakouských státních lesích, které byly v roce 1996 spolkovým lesním zákonem vyčleněny ze státního rozpočtu a v roce 1997 znovu založeny jako akciová společnost, jejímž jediným akcionářem je Rakouská republika, zastupovaná ministrem spravujícím lesní hospodářství. Za právo obhospodařovat tyto lesní pozemky platí Rakouské státní lesy (Österreichische Bundesforste AG) spolu s dividendy a s daněmi státu 50 % z jejich ročního zisku.

Německo

Bavorská ministerská rada ustanovila v roce 1995 reformu lesní správy, kterou uskutečňuje státní lesní správa (Bayerische Staatsforstverwaltung). Změny se týkaly především:

- podnikatelského zaměření a ziskového vedení státních lesů podle principů privátního,
- hospodaření,
- hospodaření s netto-rozpočtem,
- zavedení nových moderních účetních systémů.

Snahy o privatizaci byly v roce 1999 odmítnuty a pokračovalo prosazování reformy lesní správy. Příčina spočívala ve zdůvodnění, že cílem Bavorské lesnické politiky není jednostranně zisk, přinášející zaměření státních lesů, nýbrž optimalizace celkového užitku pro všechny vlastníky lesa. Státní lesy zde hrají důležitou úlohu – a to jako vzor obhospodařování lesa, jako poradenská instituce drobným majitelům lesů a jako úřad pro schvalování a povolování projektů v lesním hospodářství.

Vývoj státního rozpočtu přiměl vládní činitele k zásadnímu rozhodnutí, že činnost státu musí být provázena vysokou výkonností, což vyžaduje také zásadní změny u státních lesů, u kterých přes reformní opatření stoupal podíl správních nákladů. Proto bylo rozhodnuto, že státní les bude spravován od roku 2005 samostatnou podnikatelskou složkou v právní formě „ústavu veřejného práva“, kde stát zůstává jediným majitelem a bude veden na základě principů tržního hospodářství.

Finsko

Také ve Finsku byla správa lesního majetku v rukou státu zásadně reformována. V roce 1994 byly přeneseny úlohy státní péče o lesy na samostatný hospodářský subjekt státu (Metsähallitus).

Švédsko

Ve Švédsku proběhla v roce 2003 transformace státem vlastněné společnosti Svenska Skogsplantor AB na Sveaskog, který je také výhradně v majetku státu prostřednictvím holdin-gové společnosti (Sveaskog Holding AB), jenž podniká i v dřevozpracujícím a strojírenském průmyslu.

Východní Evropa

V bývalých postkomunistických zemích probíhají reformy státních lesů jen velmi pozvolna, což je dáno jednak nedokončením restitučních procesů a pak i hlubokou konzervativností tohoto odvětví. Na pomalém tempu se dále podílí i sociální závislost na pracovních příležitostech v lesním hospodářství a neexistence alternativní zaměstnanecké politiky, podnikatelské zájmy a v neposlední řadě i ne zkušenost s možnostmi využití správy těchto významných přírodních zdrojů. Proto některé země, jako např. Bulharsko, Maďarsko a Slovensko, angažovaly státní zahraniční poradenské firmy, které jim mají při změnách pomoci. Velkým nedostatkem těchto aktivit je však často oboustranné nedocnění významu úzce souvisejícího historicko-profesně-sociologického komplexu.

Nejprogresivnější vývoj reformy státních lesů proběhl ve Slovinsku, kde stát vytvořil efektivní moderní strukturu přímo řízeného lesního hospodářství.

Státní správa je ve všech evropských zemích klíčovým faktorem pro rozvoj lesnictví. Svoji činností nese dvojnásobnou odpovědnost za les. Jednak kontroluje celou lesní plochu státu, a pak obhospodařuje lesy ve vlastnictví státu.

V postkomunistickém vývoji stály bývalé východoevropské země i v lesnickém sektoru před jedinečným a historicky významným úkolem: vytvoření nového aparátu lesní správy, který je založen na demokracii, tržním hospodářství a novém pojetí západních systémů práce. To se týká i reformní politiky státu. Tak sensiblní hospodářské odvětví jako lesnictví nemůže být přenecháno vývoji tržního hospodářství. Stát zde má jedinečnou šanci ovlivnit svým působením funkčnost lesnického dění.

Lesy a Evropská unie

Snahy o restrukturalizaci lesnického sektoru u nových členských států Evropské Unie mají společné paralely, dané vývojem společnosti. Jedna z nejdůležitějších je značný stupeň lesnické konservativnosti, provázaný s politicko – podnikatelskými zájmy, projevující se nejen v běžném myšlení zaměstnanců, ale i v názorech řídicích orgánů. K tomu patří i aspekt uzavírání se západnímu vlivu s obavami o snížení pracovních příležitostí, o nedotknutelnosti vlastních znalostí či o degradaci již učiněných rozhodnutí. Tyto obavy a jejich důsledky však může stát svou vhodně zvolenou lesnickou politikou minimalizovat. V rámci Evropské unie platí pro lesní hospodářství tzv. nadnárodní princip, kde stát má ničím

neomezenou možnost vytvořit a regulovat nově vzniklé struktury ve státní správě. Vytvoření těchto nových efektivně fungujících struktur je jednou z hlavních zásad komise Evropské unie pro lesní hospodářství a důležitost těchto změn byla zdůvodněna i na mezinárodním evropském fóru v Helsinkách v roce 2001, jako evropské srovnání strategií státní správy v letech 1991–2000.

Vstup do Evropské Unie zahájil i pro organizace, pověřené obhospodařováním státních lesů, novou éru možností dalšího rozvoje, vystavil však nové členy také srovnávacím procesům, které se v konečném důsledku odrážejí na celkovém image státu.

Příprava strategických změn v rámci hospodaření a činnosti státního podniku Lesy České republiky se nachází v závěrečné fázi.

F. D.

V měsíci říjnu a listopadu oslavili významná životní jubilea tito pracovníci LČR

Padesátiny

3. 10.	Ing. Přemysl Voborník	LS Jihlava
5. 10.	Ing. Jan Kozlík	LS Spálené Poříčí
15. 10.	Václav Průša	LS Ronov n. D.
21. 10.	Karel Čapek	LZ Židlochovice
22. 10.	Olga Hanušová	LZ Židlochovice
29. 10.	Jiří Pala	LS Český Rudolec
29. 10.	Anna Gavrucová	LZ Konopiště

3. 11.	Ing. Bohumír Češka	LS Hluboká n. Vlt.
5. 11.	Karel Holubář	LS Bučovice
13. 11.	Ing. Zdeněk Papík	LS Lanškroun
13. 11.	Josef Vitek	LS Broumov
22. 11.	Ing. Jiří Štěch	LS Horní Blatná
22. 11.	Ing. Luděk Císař	LZ Konopiště
26. 11.	Karel Odrážka	LZ Židlochovice

Šedesátiny

1. 10.	Josef Skyva	LS Ruda n. M.
3. 10.	Jaroslav Mazánek	LS Opava
13. 10.	Ota Buršík	LS Rumburk
16. 10.	Zdeněk Ruda	LS Český Krumlov

1. 11.	Jan Hanzlíček	LZ Dobříš
10. 11.	Jelínek Renislav	LS Litoměřice
20. 11.	Felix Amort	LZ Boubín
25. 11.	Josef Prokopec	LZ Konopiště
29. 11.	Ing. Karel Šmíd	LS Nižbor

Všem jubilantům blahopřejeme a přejeme jim hodně zdraví a spokojenosti.

Výstavba budovy KI Liberec a LS Ještěd v Liberci

Dne 29. 4. 2004 byl za účasti vedení LČR oficiálně zahájen provoz nové budovy v Liberci.

Úvahy o stavbě nového sídla tehdy OI Liberec se datují do roku 1999. Stávající objekt byl s ohledem na dispoziční uspořádání a stavebně technický stav nevyhovující a bylo nutné řešit variantu celkové rekonstrukce domu (vzhledem k rozsahu finančně náročné a v konečném důsledku naddimenzované) a nebo postavit nový dům, který by vyhovoval našim potřebám ve všech ohledech.

Později vyvstala obdobná potřeba řešení sídla LS Ještěd, kde byly v minulých letech provedeny dílčí stavební úpravy, ale která na běžný standard budov LS v rámci LČR stále nestačila (absence zasedací místnosti, roztříštěnost vnitřní dispozice kanceláří apod.)

Z uvedených důvodů bylo rozhodnuto o výstavbě nové budovy v Liberci, která by vyhověla potřebám obou organizačních jednotek včetně umístění OST Teplice – pracoviště Liberec, které bylo do současnosti v objektu LS Jablonec n/N v Kateřinkách.

V roce 2000 bylo současně rozhodnuto o prodeji stávajícího objektu OI Liberec a byl zakoupen vhodný pozemek v Liberci (cca 100 m od stávajícího domu). V roce 2001 byl vypracován projekt pro územní řízení a bylo zajištěno územní rozhodnutí pro stavbu.

Na jaře roku 2002 byly vítězem výběrového řízení (Ing. arch. David z Liberce) zahájeny práce na PD pro stavební řízení a pro provedení stavby a následně bylo provedeno výběrové řízení na zhotovitele stavby. Stavební práce byly vybraným zhotovitelem (B&F, s. r. o.) zahájeny v 11/2002 a stavba byla dokončena, předána a převzata v 01/2004. Kolaudace stavby proběhla v 02/2004 a v 03/2004 proběhlo stěhování do nového domu. >>

Václav Hradec, KI Liberec

Konstrukce:	
Základy	bet. piloty 35 ks, délka 3,5 – 9,5 m, žb. pasy
Svislé konstrukce	zděné – POROTHERM
Vodorovné konstrukce	monolitické – železobeton
Obvodový plášť	POROTHERM P+D tl. 400 mm + 80 mm tepelné izolace
Vytápění	plyn, kotle 2 x 45 kW, ohřev TUV v kombinaci plyn + solární články

Číslo o nové budově:

Původní srovnávací rozpočet:	25 mil. Kč
Cena podle smlouvy a dodatku:	20,4 mil. Kč
Obestavěný prostor:	4844 m ³
Náklady na m ³ O.P.:	3953 Kč
Počet kanceláří:	17
Počet b.j.:	2 (4 + 1, 1 + KK)
Inspekční pokoj:	2 lůžka + soc. zař.

Sv. Hubert má další zasvěcené místo

Dne 19. 6. t.r. proběhlo slavnostní svěcení kapličky na Radči na Hruboskalsku. Objekt kapličky byl v letech 2002 – 2003 opraven skupinou místních nadšenců z řad lesníků a horolezců, za finanční garance LČR z prostředků Programu 2000. Vlastní slavnostní akt zasvěcení kapličky sv. Hubertovi, jehož plastiku zhotovil akademický sochař Jiří Novák, provedl rovenský farář pan František Kocman. Součástí aktu byla troubená a zpívaná hubertská mše svatá b moll v provedení pěveckého sboru Dvořák z Turnova a místních hudebníků. Český ráj tak péčí LČR získal další turisticky zajímavé místo. >>

Ing. Jiří Dunda, LS Hořice

Nové odborné publikace a knihy z oboru lesnictví a příbuzných oborů

Lesy České republiky, s. p.: Výroční zpráva 2003

Vyd. LČR, s. p., Hradec Králové, 2004
(přiděleno technické knihovně LČR HK)

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti:

Výroční zpráva 2003

Vyd. VÚLHM, Jiloviště-Strnady, 2004
(darováno technické knihovně LČR HK)

Legal Aspects of European Forest Sustainable Development

(Právní aspekty trvale udržitelného rozvoje evropských lesů)

Sborník z 5. mezinárodního symposia pracovní skupiny IUFRO 6. 13. 00 (Lesní zákon a legislativa v oblasti životního prostředí), Židlochovice, 29. – 31. 5. 2003. Cílem setkání bylo podpořit výměnu informací mezi výzkumníky a odborníky zabývajícími se aktivně legislativou v oblasti lesního hospodářství a životního prostředí s důrazem na země střední a východní Evropy. Setkání poskytlo možnost výměny zkušeností týkajících se formulování a uplatňování lesnické legislativy a dalo účastníkům příležitost v průběhu diskusí seznámit se s vývojem právní situace v jednotlivých zemích. V rámci jednání také byly naznačeny hrozící problémy, mezi které je možné zařadit otázku kompetencí újemy vlastníka při plnění veřejného zájmu, např. při omezení výkonu vlastnických práv ve prospěch ochrany přírodního bohatství.

Vyd. VÚLHM Jiloviště-Strnady, 2004

(darováno VÚLHM v Jilovišti-Strnadech technické knihovně LČR HK)

Certifikace a audit

Sborník příspěvků z celostátního semináře, Brandýs nad Labem, 26. 8. 2004.

Vyd. Česká lesnická společnost ve spolupráci s ÚHÚL Brandýs nad Labem, Praha, 2004

(darováno Českou lesnickou společností, Praha, technické knihovně LČR HK)

Pěstování sazenic dubu

Sborník referátů ze semináře, Novosedly nad Nežárkou, 2. 9. 2004.

Vyd. Česká lesnická společnost v nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy, Praha, 2004

(darováno Českou lesnickou společností, Praha, technické knihovně LČR HK)

Péče o lesní porosty v ptačích oblastech Nature 2000

Sborník referátů z celostátního semináře, Rožnov pod Radhoštěm, 7. 9. 2004.

Vyd. Česká lesnická společnost v nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy, Praha, 2004

(darováno Českou lesnickou společností, Praha, technické knihovně LČR HK)

Lázeňské a rekreační lesy

Sborník z celostátního semináře, Karlovy Vary, 23. 9. 2004.

Vydaly Městské lesy Karlovy Vary ve spolupráci s Českou lesnickou společností, Karlovy Vary, 2004

(darováno Českou lesnickou společností, Praha, technické knihovně LČR HK)

Práva a povinnosti myslivecké stráže v praxi

Vladimír Bednář

Publikace s podtitulem „Právní výklad a využití pravomocí“ byla napsána především pro členy myslivecké stráže ve snaze upozornit na důležitost jejího postavení, přiblížit jejím členům pravomoci a povinnosti vznikající v souvislosti s využíváním jejich oprávnění. Může být také užitečnou pro informaci zájemcům z řad laické veřejnosti, kteří se s mysliveckou stráží setkávají a kterým by měly být známy jejich povinnosti při pohybu v honitbě a oprávnění myslivecké stráže včetně případných následků nedodržování povinností stanovených právními normami. Snahou autora bylo rovněž upozornit na skutečnost, že výkon práva myslivosti a s tímto právem spojených povinností je regulován nikoliv jen zákonem o myslivosti, ale i řadou dalších právních norem. Proto kromě popisu oprávnění a povinností vyplývajících ze zákona o myslivosti jsou v publikaci zařazeny i výňatky z jiných právních norem upravujících výkon práva myslivosti a chování se v honitbě. Jsou zde zařazeny i vzorové materiály k možnému využití v praxi. Na konci publikace jsou kontrolní otázky, které mají zájemcům pomoci prozkoušet si odbornou způsobilost.

Zpracování: DRUCKVO, s. r. o., Praha, 2004

(zakoupeno v Knihkupectví Myslivost, Praha, pro technickou knihovnu LČR HK)

Pěstování dřevin pro energetické využití a energetické využití dřeva

(učební text pro kurz celoživotního vzdělávání v programu SAPARD)

Vladimír Šimanov a Vladimír Čížek

Publikace je zaměřena na energetické využívání odpadů dříví, respektive na využívání komerčně dosud opomíjených zdrojů dříví, a na záměrné pěstování stromů k energetickému využití. Cílem publikace je shrnout dosud známé teoretické poznatky i praktické zkušenosti s využíváním dříví pro výrobu tepla a elektrické energie a s pěstováním stromů v krátkém obměnitelném pro produkci užitkového i palivového dříví, a poskytnout je stručnou a srozumitelnou formou vlastníkům lesů, odborným lesním hospodářům, podnikatelům v lesním hospodářství, zaměstnancům lesních akciových společností, pracovníkům státní správy lesů, ochráncům přírody, aktivistům nevládních organizací, vlastníkům půdy, zemědělcům, představitelům obcí, studentům a dalším.

Vyd. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, Brno, 2004

(darováno technické knihovně LČR)

Rámcové zásady lesního hospodaření pro typy přírodních stanovišť v územích soustavy Natura 2000 v České republice

Pracovní dokument s podtitulem „Základní doporučení pro hospodářské soubory“ přináší rámcové zásady péče o „naturová“ stanoviště uvnitř lesních porostů. Má sloužit jako vodítko pro hospodářské subjekty, vlastníky i pracovníky ochrany přírody při rozhodování o hospodaření v „naturových“ porostech. Z těchto zásad by později měly vycházet plány péče, případně stanoviska orgánů ochrany přírody, k lesním hospodářským plánům a lesním hospodářským osnovám pro konkrétní lokality, které již bude nutné zpracovávat na míru daným podmínkám.

Vyd. MŽP, Praha, 2004, v edici PLANETA 2004 (odborný časopis pro životní prostředí č. 3/2004)

(darováno technické knihovně LČR)

Zásady péče o nelesní biotopy v rámci soustavy Natura 2000

Editoři: A. Háková, A. Klauisová aj. Sádlo

Pracovní dokument si klade za cíl poradit, jakým způsobem je

třeba obhospodařovat, a tím udržovat jednotlivé typy nelesní vegetace (např. louky, mokřady, společenstva vodních či suchomilných rostlin, křoviny). Příručka tedy může poradit s údržbou přírodního bohatství kdekoli v České republice. Závazně se však týká pouze celkem malé části našeho území, totiž omezeného počtu vybraných ochranných zvláště hodnotných lokalit evropského významu zapojených do soustavy Natura 2000.

Vyd. MŽP, Praha, 2004, v edici PLANETA 2004 (odborný časopis pro životní prostředí č. 8/2004)

(darováno technické knihovně LČR)

Chráněná území ČR X.: Ostravsko

Hana Weissmannová a kolektiv

Desátý svazek čtrnáctidílné edice, kterou Agentura ochrany přírody a krajiny ČR poprvé podrobně seznamuje čtenáře s přírodními charakteristikami, historií a předmětem ochrany zvláště chráněných území Čech a Moravy. Publikace je doplněna topografickými a tematickými mapami i leteckými snímky a zároveň přináší velké množství vlastivědných informací z okresů Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-město a o CHKO Beskydy a CHKO Poodří.

Vyd. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 2004

(zakoupeno u s.r.o. ARTEDIT v Praze pro technickou knihovnu LČR HK)

Chráněná území ČR XI.: Plzeňsko a Karlovarsko

Jiří Zahradnický, Peter Mackovčin (editoři) a kolektiv

Jedenáctý svazek čtrnáctidílné edice, kterou Agentura ochrany přírody a krajiny ČR poprvé podrobně seznamuje čtenáře s přírodními charakteristikami, historií a předmětem ochrany zvláště chráněných území Čech a Moravy. Publikace je doplněna topografickými a tematickými mapami i leteckými snímky a zároveň přináší velké množství vlastivědných informací z okresů Domažlice, Cheb, Karlovy Vary, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany, Sokolov a Tachov a o CHKO Slavkovský les.

Vyd. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 2004

(zakoupeno u s. r. o. ARTEDIT v Praze pro technickou knihovnu LČR HK)

Ročenka Správy Krkonošského národního parku 2003

Vyd. Správa KRNP, Vrchlabí, 2004

(darováno Správou KRNP ve Vrchlabí technické knihovně LČR HK)

Péče o dřeviny rostoucí mimo les, I. díl

Jaroslav Kolařík a kolektiv

Vedle přehledné historie arboristiky v širokém kontextu přináší publikace podrobné informace o významu dřevin jako biotopu nejrozličnějších organismů, o ekologických souvislostech dřevin v prostředí měst a sídel i jejich významu v krajině. Přehled používaných metod pro výběr dřevin, jejich výsadbu a udržování, řez i konzervační techniky a zajištění korun stromů je doplněn velmi cenným pojednáním o ochraně stromů a keřových porostů při stavební činnosti, které může napomoci v předcházení celé řady zbytečných škod na veřejné i krajině zeleni. Zcela poprvé se v publikaci tohoto druhu objevuje kapitola o technikách výškových prací včetně stromolezectví. Nezapomíná se ani na specifika památných stromů jako zvláštní kategorie zakotvené platným zákonem o ochraně přírody a krajiny. Publikace vyšla v řadě metodik Českého svazu ochránců přírody.

Vyd. 02/09 Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Vlašim ve spolupráci se Správou chráněných krajinných oblastí ČR, Vlašim, 2003 (2. doplněné vydání)

(darováno 02/09 základní organizací ČSOP ve Vlašimi technické knihovně LČR)

Dívčí Kámen – přírodní rezervace a historický vývoj osídlení

Sborník příspěvků ze semináře, Český Krumlov, 26. 9. 2002, k 50. výročí vyhlášení rezervace a k 540. výročí úmrtí Oldřicha II. z Rožmberka. Sborník nás provede prostředím Dívčího Kamene, které patří do Šumavské soustavy a které je hluboce členěné meandry Vltavy a Kremžského potoka v přírodní konfiguraci vysokého skalního ostrohu, vytvořeného oboustrannou erozí obou toků proti hradnímu návrší na úpatí masivu Blanského lesa. Místo je výjimečné po stránce geomorfologické i přírodovědné a z hlediska historického vývoje se zdá být přímo magickým.

Vyd. obec Křemže, 2004

(darováno technické knihovně LČR)

Velká encyklopedie loveckých zbraní

(z anglického překladu nizozemského originálu "Grote jachtgeverenencyclopedie" z roku 2004)

A. E. Hartink

Srozumitelně psaná a pečlivě sestavená Encyklopedie loveckých zbraní je určena novodobým lovcům, myslivcům, nimrodům, ale i sběratelům zbraní. Je zdrojem klíčových informací a může přinést důležité poznatky například i detektivním oddělením policejních složek a příslušníkům podobných organizací. Po krátké úvodní kapitole o vývoji loveckých zbraní následují v abecedním pořadí pojednání o jednotlivých výrobcích zbraní a jejich modelech. Popisy kulovnic, brokovic a kozlic zachycují v jednotlivých heslech stručný vývoj každého typu a modelu zbraně. Popis technických detailů je ilustrován mimo jiné stovkami barevných fotografií. Vzhledem k tomu, že záběr některých výrobců zbraní je značně rozsáhlý, byla provedena nutná selekce při popisu obecně užívaných modelů.

Vyd. Rebo Productions, s. r. o., Čestlice, 2004

(zakoupeno v síti knihkupců pro technickou knihovnu LČR)

Nová slova v češtině – slovník neologizmů 2

Olga Martincová a kolektiv

Slovník Nová slova v češtině 2 navazuje na slovník Nová slova v češtině 1, který vyšel v roce 1998. Zaznamenává tzv. neologizmy, to je nová slova, slova s novými významy i nová slovní spojení a frázemy z posledního období, z let 1996 – 2002. Najdeme zde 7000 hesel zachycujících novou slovní zásobu v běžném vyjadřování, v publicistice, politice, ve sféře marketingu, reklamy, v oblasti počítačů, mobilních telefonů. Slovník ocení každý, kdo se zajímá o tvář současné češtiny – zejména učitelé, novináři, překladatelé a redaktoři. Vydáním dalšího slovníku neologizmů se přibližujeme k moderní lexikografii vyspělých zemí, kde se průběžné vydávání slovníků nových slov stalo již dávno samozřejmostí.

Vyd. Academia, Praha, 2004

(zakoupeno u vydavatele pro technickou knihovnu LČR HK)

Cross-sectoral policy impacts between forestry and other sectors

(Mezioborové politické dopady mezi lesnictvím a ostatními obory) editoři: Yves C. Dubé a Franz Schmithüsen

Vydala Food And Agriculture Organization Of The United Nations, Rome, 2003

(darováno Ústavem zemědělských a potravinářských informací v Praze technické knihovně LČR)

African forests: a view to 2020

(Africké lesnictví: výhled do roku 2020)

Lesnická výhledová studie pro Afriku ve spolupráci mezi European Commission, African Development Bank a Food And Agriculture Organization Of The United Nations.

Vyd. Food And Agriculture Organization Of The United Nations, 2003

(darováno Ústavem zemědělských a potravinářských informací v Praze technické knihovně LČR)

>>

Jiří Uhlíř

Recenze: Rehabilitace studentů lesnické školy v Písku z roku 1951

Zásluhou RNDr. Stanislava Mottla, CSc., známého lesnického a mysliveckého výzkumníka z VÚLHM ve Zbraslavi, a jeho přítele Miroslava Jandy, absolventů Vyšší lesnické školy v Písku z roku 1951, vyšla unikátní historická memoárová brožura CESTY aneb Výchova mladých lesníků v Čechách. 1. vyd. Praha 5 – Zbraslav v červnu 2004. Formát A5. 63 stránek. 300 výtisků. „Vydáno jako soukromá neprodejná publikace. Věnováno památce Ing. Huberta Neumana, emeritního ředitele Vyšší lesnické školy v Písku.“

Už před deseti lety se dokázali absolventi Vyšší lesnické školy v Trutnově průkopnický vypořádat s temnými stránkami minulosti školy z 50. let 20. století. Tehdy ve vydaném almanachu Padesát let lesnického školství v Trutnově 1945 – 1995 se v řadě příspěvků vypořádali s politickými čistkami v řadách studentů z let 1948 – 1949. Tehdy v průběhu únorových událostí mnozí mladí trutnovští studenti SVLŠ v Trutnově jako jediní v regionu projeví otevřeně a veřejně své protikomunistické smýšlení a postoje na únorové komunistické manifestaci na tehdejší hlavním trutnovském náměstí a kdy odmítli účast na studentských Majáles dne 22. května 1949 a kdy posléze bylo nemilosrdně vyloučeno ze studia celkem 11 studentů, kteří nemohli odmaturovat anebo dostudovat.

Teprve v roce 1991 polistopadový profesorský sbor SLŠ Trutnov mohl rehabilitovat 20 studentů z let 1948 – 49 a ředitele školy Ing. Vlastimila Zeleného z let 1968 – 70. Teprve v roce 1995 se mohla širší veřejnost seznámit s historickou pravdou, se zamlčovanými a dosud tabuizovanými skutečnostmi. Uvádím to proto, že teprve po 43 letech se odhodlali také píseční absolventi o těchto traumatizujících událostech vydat pamětnické autentické svědectví. Je ctí, že se tohoto úkolu ujal bývalý lesní vědec, v Trutnově Ing. Jaroslav Mentberger, a v Písku RNDr. Stanislav Mottl, CSc., a Miroslav Janda. V Trutnově se snaha o rehabilitaci setkala s plnou angažovaností tehdejšího ředitele Ing. Jaromíra Sixty a redaktora almanachu PhDr. Jiřího Uhlíře a Ing. Jindřicha Vojtěchovského a s plnou podporou dalších absolventů z let 1949 – 51.

Vraťme se však k recenzované písecké brožuře „CESTY“ s poněkud parafrázovaným vieweghovským podtitulem „aneb Výchova mladých lesníků v Čechách“. Brožura s barevnou obálkou lesní cesty je opatřena předmluvou editorů a čtyřmi částmi. Jádrem této memoárové dokumentární literatury faktu tvoří vzpomínky a poměrně přesná a relativně vyčerpávající pamětnická svědectví a dokumenty postižených absolventů dvou píseckých maturitních ročníků A a B z května 1951. Svědectví jsou poměrně přesná, přesvědčivá, výstižná a konkrétní i žalující.

Už v úvodu Stanislav Mottl a Miroslav Janda na straně 3 citované brožury píší: „Oba maturitní ročníky byly tvrdě poznamenány komunistickou totalitou, přesněji terorem, který nastal po komunistickém puči v roce 1948 a vrcholil v padesátých letech minulého století. Oběti zločinné politiky komunistů se stalo i patnáct studentů, kterým pro „politickou nespolehlivost“ nebylo v roce 1951 dovoleno maturovat a dalších jejich dvacet jedna kolegů bylo důrazně napomenuto, aby zveřejňovali svůj poměr k lidově demokratickému zřízení, jak tehdy bolševici nazývali svoji diktaturu. V následujícím roce 1952 pak nebyli k maturitě připuštěni další tři studenti a řada ostatních přísně napomínána pro jejich (správně své) politické postoje.“ A na straně 5 až 6 text pak pokračuje, citují: „Komunistický puč v únoru 1948 znamenal pro lesnickou školu konec pohody a demokracie. Z několika samozvanců z řad komunistických studentů a jednoho profesora pochybné minulosti, tělocvikáře a správce studentského internátu Františka Voborského, byl

na škole ustaven tzv. akční výbor, který usurpoval veškerou moc a od března 1948 začal vládnout. Jeho hlavním úkolem bylo očistit školu od „reakčních živlů“, tj. především kantorů, jejichž morální úroveň a charakter vylučoval kolaboraci s komunisty. Předsedou akčního výboru se stal žák III. ročníku Milan Matouš, jeho pravou rukou byli repetent ze III. ročníku Zdeněk Blahout a žák z I. B ročníku Jiří Wolf. Důležitou figurkou se rychle stal i školník, komunist František Kott, který se pro zvýšení důležitosti navlékl do holinek a opásal pistolí. Oporou komunistů v profesorském sboru se vedle Voborského stal Ing. Arnošt Landa, původně sociální demokrat, obratem metamorfovaný na skalního komunistu. Potenciální kandidáty na členství v KSČ začali záhy po únorovém puči v jednotlivých třídách vybírat komunističtí důvěrníci typu Jiřího Wolfa. Počet těchto náhončích byl sice nevelký, přesto však stačil vyvolávat na škole atmosféru strachu a vzájemné nedůvěry, zejména mezi profesory“.

Prvními oběťmi „studentských fízlů“ byli Ing. František Bouček, třídní profesor I. B ročníku, který pro svůj statečný projev během únorových událostí musel opustit místo na písecké škole a přešel do Hranic na Moravě a dále pro demokratické a náboženské přesvědčení byl předčasně penzionován a vyhozen z funkce ředitele školy Ing. František Pražan, „výborný matematik a přísný, leč spravedlivý kantor“, jehož se obávali mnozí komunističtí žáci.

V publikaci pak následují dokumenty i svědecky doložené vzpomínky a svědectví postižených píseckých mladých studentů-lesníků. U jednotlivých svědectví je připojena i malá oválná podobenka postižené oběti komunistické zvůle. A tak se před námi v retrospektivě odvíjejí reminiscence, životní osudy, příběhy studentů, jímž později pomohl dostudovat a úspěšně odmaturovat pozdější ušlechtilý a statečný ředitel písecké lesnické školy Ing. Hubert Neuman, komunist a lidskou tvář, jehož světlé památce je publikace vděčných a uznalých absolventů dedikována, připsána.

Doporučuji se individuálně začíst do životních osudů píseckých mladých lesníků z počátku 50. let 20. století. Uvedme zde alespoň autory svědeckých výpovědí: Stanislav Plichta, Jiří Baštýř, Jiří Fiala, Jiří Hanuš, Zdeněk Kalenský, Jan Kasan, Rastislav Koma, Václav Les, Zdeněk Majer, Otto Matějka, Miloslav Miksa, Stanislav Mottl, Josef Petřek, Jiří Selner, Zdeněk Šimeček, Jiří Zástěra, Jiří Andreska, Jan Bartůšek, Stanislav Křížek, Oskar Kočvar, Jiří Bajtler, Josef Filip, Václav Holub, Vítězslav Král, Miroslav Janda. Vřele doporučuji čtenářům přečíst si tato pravdivá, upřímná a někdy i otřesná svědectví. Zvůle komunistů je často krutě poznamenala. Mnozí šli do života poznamenáni Kainovým znamením krutého kádrování, mnozí skončili v komunistických kriminálech, u PTP v uranových dolech a jako lidé druhořadé kategorie. Všichni ale toužili získat plnohodnotné vzdělání, dokončit studia s maturitou. Někteří z nich se nesmířili s osudem, mnozí emigrovali do zahraničí a mnozí navzdory roli oběti, utrpení, ponížení i psychickému teroru se dobře uplatnili v čsl. i zahraničním lesnictví, výzkumu i ve vědě, protože většinou se jednalo o nadané a výborné studenty. Jejich jediným proviněním bylo, že samostatně a svobodně smýšleli a cítili opravdu demokraticky. A tak tato publikace zůstává jako memento. Brožura je velmi čtivá, poučná, varující a obžalovávající komunistický fanatismus a zlovůli.

>>

V Jaroměři v neděli 10. října 2004,
PhDr. JIŘÍ UHLÍŘ, řádný člen Obce spisovatelů
Bytem: Bulharská 267, 551 02 Jaroměř 3 – Josefov,
telefon: 491 813 444

Pomáháme lesům růst

spotřební materiál pro les

- chemické přípravky a aplikační technika pro ochranu lesa a v lesních školkách
- pletivo a individuální ochrana (drátěná a plastová)
- ochranné oděvy, obuv a pomůcky
- oděvy pro lesníky, myslivce a volný čas
- lesnické potřeby a pomůcky (pro označování, taxaci a měření, tiskopisy, svodnice vody, vázací materiál, ...)
- potřeby pro školkaře (substráty, obaly, stínovky, ...)

ostatní spotřební materiál

ruční a motorové
nářadí pro les
a zahradu

DOPRAVA
ZDARMA

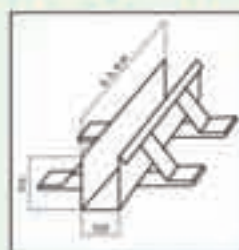
Barvy SOPPEC

Již více než 10 let dodává
společnost SILVACO, a. s.
na český trh francouzské
značkovací barvy SOPPEC.

Ocelové svodnice SILVACO

- svodnice umožňují bezproblémový provoz veškerých dopravních prostředků
- několik variant svodnic pro různé konstrukční situace a různé požadavky našich zákazníků
- všechny typy svodnic také ve variantě B s patkami do betonu, vhodné do asfaltovaných a betonem zpevněných cest
- standardní délky vyráběných svodnic 2, 3, 4, 5 a 6 metrů (na přání zákazníka individuální délky zaokrouhlené na 0,5 metru)
- svodnice dodávány bez povrchové úpravy, na přání zákazníků možno zajistit povrchovou úpravu žárovým zinkováním
- průmyslová práva na výrobu svodnic, vydáno prohlášení o shodě

SILVACO, a.s., Na Křečku 365, 109 04 Praha 10
fax: 274 865 119, tel.: 272 083 127-9, objednavky@silvaco.cz
www.silvaco.cz

KOMPLEXNÍ NABÍDKA • DOPRAVA ZDARMA • KATALOG ZDARMA

Horská kola na LS Broumov (8. – 10. 10. 2004)

Stalo se již tradicí, že druhou říjnovou sobotu si dávají dostaveníčko zaměstnanci našeho podniku, kterým není cizí horské kolo a mají radost z pohybu i setkání s přáteli, na LS Broumov při Závodu horských kol pracovníků LČR, s. p. Na start čtvrtého ročníku se postavilo 19 mužů a dvě ženy. Čekala na ně fyzicky náročná a po pátečním dešti mokrá, mírně bahnitá trať. Během závodu několikrát vykouklo sluníčko a podpořilo závodníky v jejich nemalém úsilí, pro které jim patří obdiv a uznání. Závod byl stejně jako každý rok velmi dobře připraven a díky podpoře a pochopení našeho podniku, bez které by se závod jen těžko mohl uskutečnit, byli za své úsilí všichni závodníci odměněni hodnotnými cenami. Zkrátka kdo přijel, byl spokojen a na Vás ostatních již zůstává rozhodnutí, zda rozšíříte naše řady na příštím ročníku.

Závod proběhl za polojasného počasí, na rozbahněné trati v okolí Janoviček, bez protestů a úrazů. Teplota vzduchu 14 °C. >>

Ing. Jiří Beran,
LS Broumov

VÝSLEDKOVÁ LISTINA

LESNÍ SPRÁVCI, ročník: bez rozdílu věku, délka trati: 20 km (2 x 10 km)						
poř.	st. č.	jméno	ročník	org. jednotka	čas	ztráta
1	1	Ing. Vladimír Krchov, Ph.D.	1958	LS Rychnov n. K.	1:17:57	0:00:00

MUŽI 1, ročník: 1974 a mladší, délka trati: 30 km (3 x 10 km)						
poř.	st. č.	jméno	ročník	org. jednotka	čas	ztráta
1	2	Ing. Jiří Beran	1977	LS Broumov	1:27:24	0:00:00

MUŽI 2, ročník: 1964 – 1973, délka trati: 30 km (3 x 10 km)						
poř.	st. č.	jméno	ročník	org. jednotka	čas	ztráta
1	6	Ing. Michal Svoboda	1969	LS N. Město n. M.	1:33:24	0:00:00
2	8	Milan Soldán	1965	LS Broumov	1:40:15	0:06:51
3	4	Josef Velát	1973	LS Vodňany	1:56:46	0:23:22

MUŽI 3, ročník: 1954 – 1963, délka trati: 20 km (2 x 10 km)						
poř.	st. č.	jméno	ročník	org. jednotka	čas	ztráta
1	10	Ing. Kamil Beznoska	1963	ředitelství	0:59:50	0:00:00
2	11	Milan Mašát	1962	LS Jindřichův Hradec	1:00:19	0:00:29
3	16	Ing. Lubomír Chmeliček	1957	Kl Šumperk	1:07:47	0:07:57

MUŽI 4, ročník: 1953 a starší, délka trati: 20 km (2 x 10 km)						
poř.	st. č.	jméno	ročník	org. jednotka	čas	ztráta
1	22	Milan Matoušek	1942	LS Bruntál	1:09:04	0:00:00
2	19	Ing. Karel Znojenský	1950	Kl Havlíčkův Brod	1:19:12	0:10:08
3	21	Antonín Král	1946	LS Broumov	1:20:25	0:11:21

ŽENY 1, ročník: 1969 a mladší, délka trati: 10 km						
poř.	st. č.	jméno	ročník	org. jednotka	čas	ztráta
1	23	Andrea Dušková		ředitelství	0:41:00	0:00:00
2	26	DiS. Pavlína Franzová		LS Broumov	0:47:49	0:06:49

>>>>>

LČR podpořily zlínský filmový festival pro děti

V jarních dnech od 30. května do 5. června se ve Zlíně konal 44. ročník mezinárodního festivalu filmů pro děti a mládež, Akce, která patří ve své kategorii k nejstarším na světě, rok od roku získává na prestiži nejen v mediálním světě a její význam podtrhuje každoroční účast významných zahraničních i tuzemských filmových tvůrců a herců. Letos jste zde tak mohli potkat například režiséry Dušana Kleina, Václava Vorlíčka a Juraje Herze, (ten obdržel cenu za celoživotní dílo), herce Martina Dejara, Pavla Nového, Danu Morávkovou, Jiřinu Bohdalovou, Jana Přeučila, ze zahraničních hostů například stále půvabnou Marlène Jobertovou a další osobnosti známé z televize i ze stříbrného plátna.

Na festivalu se v soutěži představují nejnovější filmová díla hraná, animovaná, loutková, a také studentské a krátké dokumentární filmy pro děti a mládež. Letošní ročník nabídl více než 270 filmů, z toho devět celovečerních hraných filmů pro děti a osm pro mládež. Kromě představení soutěžních snímků probíhal v rámci festivalu doprovodný program. Pro návštěvníky převážně mladšího věku byla připravena Internetová škola, workshopy, různé besedy a vernisáže a koncerty populárních hudebníků. Poslední květnová noc pak nabídla nevidaný ohňostroj kombinovaný s laserovou show a hudebním doprovodem.

Letošní MFFDM ve Zlíně poprvé proběhl za aktivní partnerské účasti podniku Lesy České republiky. Pro veřejnost, samozřejmě hlavně pro děti, byla připravena celá řada zajímavých akcí. Pro děti školou povinné proběhla beseda o lese a lesnících, pro nejmenší caparty

bylo připraveno malování na chodníku. Povedená akce proběhla v lese nedaleko Zlína, kde pracovníci Krajského inspektorátu (KI) Zlín a LS Luhačovice připravili pro děti naučnou stezku se soutěžními disciplínami a zakončenou táborákem a opékáním buřtů.

Především postižené děti se měli vyřadit na programu připraveném LČR v ZOO Lešná. Bohužel nebyvale vytrvalá průtrž mračen spojená s krupobitím program poněkud zkomplikovala. U příležitosti zasazení Festivalového stromu pozvanými politickými i kulturními celebritami jsme měli přichystáno další malování pro děti „Kreslíme pohádkový les“, kde děti obdržely za obrázky drobné dárky.

Již před zahájením festivalu se rozběhla soutěž pro děti zlínských základních škol „Pojďte s námi do lesa“, která byla propojena na internetové stránky www.dolesa.cz. Kolegové z krajského inspektorátu vytypovali pět turisticky zajímavých lokalit v okolí Zlína. Děti dostaly ve školách letáky se soutěžními otázkami a na jednotlivých lokalitách měly zjistit správné odpovědi. Pokud navštívily alespoň tři lokality a odpověděly správně na otázky, dostaly se do slosování, v němž obdržely pěkné ceny. Soutěž pokračovala i přes prázdniny druhou částí. Její vítěz obdržel jako hlavní cenu horské kolo.

V rámci celého programu proběhlo představení podniku LČR formou několika interview, kde byla prezentována činnost podniku s akcentem na práci pro nejširší veřejnost. Naši participaci na 44. ročníku MFFDM je možno hodnotit jako úspěšnou, je však na místě poznamenat, že součinnost ze strany pořadatele MFFDM nebyla vždy bezproblémová a také počasí letošního ročníku příliš nepříliš. Poděkování patří řediteli KI Zlín Ing. Miloši Valentovi a všem ostatním, kteří se o zdárný průběh naší prezentace zasloužili. >>

Foto na druhé straně obálky

redakce

2004

ROK SMRKU

Lesy k užívání, lesy k užítku